National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
NOV 28 1980
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1689.

VABA EESTLANE

VÄBADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 88 (2723) XXIX aastakäik — Teisipäeval, 25. novembril 1980 — Tuesday, November 25, 1980 — Üksiknumbri hind 50 centi

Poola salapolitsei haarang ametiühingu büroosse

Katsutakse leida lepitust kommunistliku riigivalitsuse ja katoliikliku kiriku vahel

VARSSAV — Poola olukord pole arenenud rahulikkuse ja lahenduse poole. Vahepeal kartsid USA poliitikud, et N. Liit võiks teha invasiooni Poolasse. Nüüd aga äratas tähelepanu, et Poola politsei tegi haarangu uue ametiühingu Solidariteet Varssavi peakorterile ja võttis kaasa Poola valitsuse poolt salajasteks tembeldatud dokumendi, kus oli käsitletud valitsuse poliitilist joont dissidentide vastu.

Poola parlamendi kahepäevasel istungil valitsus kinnitas oma eesmärki võidelda dissidentide vastu. Spetsiaalne istung oli kutsutud kokku arutamaks riigi majanduslikke ja sotsiaalseid raskusi. Üks liige nõudis sellel kahe ministri ametist vallandamist ja üldse suuremat ümberkorraldust valitsuses.

Üks Solidariteedi ametnik seletas, et umbes tosin salapolitseinikke ja vormikandjaid detektiive tegid haarangu Varssavi büroole neljapäeva pärastlõunal.

Läbiotsimisel oli palju lärmi, kõik ruumid otsiti läbi nende hulgas ka trükikoja ruum.

Arreteerimisi siiski ei olnud esimesel Solidariteedi büroo läbiotsimisel.

Üks ametiühingu tegelane ütles, et politsei otsis koopiat ühest 13-leheküljelisest salajasest dokumendist, mille oli välja andnud Poola peaprokorör 30. oktoobril ja kus käsitati valitsuse poliitikat dissidentide vastu pärast massilisi streike augustis ja ametivõimude poolt eelnevalt tenähtud detailset antisotsialistliku elemendi vastast võitlust. Politsei avastas ühe koopia ja viis selle kaasa.

Parlamendi peaministri abi Mieczyslaw Jagielski, kes viis suvel Gdanski töölised kokkuleppeni, kiitis saavutatud edu valitsuse ja uue ametiühingute vahel.

Aga sellejuures ta siiski hoiatas, et valitsus jatkab poliitilist võitlust nende vastu, kes tahavad oma tegevusega nõrgendada rahvusliku riigi eksistentsi.

Ja ta lisas, et streigiõigus on garanteeritud, kuid seda kokkulepet on rikutud rohkem kui kord viimastel kuudel.

Põllundusminister Leon Klonica avas parlamendi istungi, kinnitades et liha, või ja rasva ratsioneerimisega alustatakse lähemal ajal. Kuna Poola põllumajandus on raskelt kannatanud möödunud suvise ilmastiku tõttu, kuid produktsioon vähenes ka hinnapoliitika ja erasektoris olnud tagasimineku tõttu, mis hõlmab Poolas 80% põllumajandusest.

Poola ametivõimudelt on kuuldud, et valitsus tahab nimetada ühe prominentse katoliiklase peaministri abi kohale, mis oleks esimene selline Nõukogude Liidu riikide blokis.

Arvatakse, et selleks nimetatakse Jerzy Ozdowski, kes on parlamendis ZNAK-nimelise katoliikliku organisatsiooni esindajana, mil on mõni liige parlamendis.

Selle nimetamisega tahetakse tuua lepitust valitsuse ja kiriku vahele: viimasesse kuulub 90% Poola 35 miljonist elanikust.

Eesti tütarlapsd, kes suvisel laskevõistlusel ESTO-80-l tulid kohtadele, medalite vastuvõtmisel Toronto Püssi- ja Püstoliklubi lipuõnnisaamise koosviibimisel. Vasakult Juta Metsala, Ellen Ruberg, Kadri Koop ja Pia Kiilaspea.
Foto: Vaba Eestlane

Venelased toovad Afganistani abijõudusid

Suurima tooruse ja halastamatusega hakati mässuliste vastupanu maha lämmatama

Möödunud nädalal alustasid venelased afgaani mässuliste maha surumist uuendatud jõududega. Vene lennukid on pommitanud Afganistani keskusi, mis on mässuliste valduses ja on põhjustanud eriti raskeid kaotusi just tsiviilelanikele. Võitluste käigus on venelaste väeosad kandnud pidevalt raskeid kaotusi, mistõttu N. Liit on saatnud 25.000 sõdurit üle piiri Afganistani talve-eelse suurrünnaku teostamiseks, et lõpuks, pärast aastast võitlust, geriljade toetuspunktid hävitada neljas idapoolses provintsis.

Venelased ründasid eriti idapoolseid keskusi, et äralõigata ühendusteid Pakistaniga, mille kaudu muhamedi mässulisi maale tuleb ja kust kaudu ka on saadud mõnel määral relvi ning laskemoona.

Venelaste aktsioon on eriti verine ja halastamatu. Üks Afganistanist välja pääsenud arst ütleb,

et inimesed pole kunagi enne venelasi näinud tegutsevat nii toorelt, lastes maha iga inimese kes silmnähtavusse satub.

Isegi põgenikud ei saa armu. Venelased on ka mineerinud idapoole suubuvaid teid ja sajad põgenikud on kaotanud oma jalad, kui nad on astunud väikestele miinidele, mida on heidetud Pakistani piirirajooni.

Arsti teatel on 25.000 uut sõdurit saabunud pärast 1. novembrit Kabulisse, lisaks eelmistele 85.000-le. Kuid väeüksused ei jää üksnes Kabulisse, vaid raskete relvadega ja tankidega toetatud üksused liiguvad piki teed Kabulist põhjapoole.

Ka Kabuli kommunistlik raadio teatas suurema offensiivi alustamisest selleks, et kontrollida Parwani, Gazhni, Nangarhari ja Kabuli provintse,

kus mässulised on olnud eriti aktiivsed ja venelastele palju kahju teinud.

Eneri Taul Madriidist tagasi

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas liige Eneri Taul saabus möödunud pühapäeva õhtul Madriidist tagasi Torontosse. Ta jälgis eestlaste esindajana Madriidis toimuvat Euroopa julgeoleku- ja koostöö konverentsi järelekonverentsi, kus tulid arutusele inimõiguste rakendamise küsimused Helsingi kokkulepetele allakirjutanud riikide poolt. Konverentsil on teatavasti esinenud teravaid kokkupõrkeid N. Liidu ja Ühendriikide delegaatide vahel inimõiguste rakendamise küsimuses. Eneri Tauli muljeid konverentsist avaldame „Vaba Eestlase" järgmistes numbrites.

84 hukkusid hotelli põlemisel

LAS VEGAS — Arvatakse, et elektrilühiühendusest süttis põlema hotelliköögis olev rasv ja põhjustas MGM hiigelhotellis inimohvritega tulekahi. Lõplik hukkunute arv polnud veel nädalavahetusel teada, kuid seni on leitud 84 laipa. Enamus surmasaanuist jäid kinni oma ruumidesse ja surid suitsumürgitusse. Ülakorruselt hüppasid kolm inimest alla, kuid said 26-korruselise hüppe puhul surma. Hotell mahutab kuni 8000 külalist ja teenistujat.

Tuleõnnetuse järel, vaid kolme kvartali kaugusel, oli tänaval grupp hasartmängijaid, kes korraldasid kihlvedusid hukkunute arvu peale.

Moskva Hitleri jälgedes

MADRIID — Euroopa Julgeoleku Konverentsil pidas USA delegatsiooni esimees, endine ülemprokorör Griffin Bell teravaima kõne N. Liidu vastu, võrreldes N. Liidu invasiooni Afganistani ja nõukogude inimõiguste rikkumisi samasugusteks sündmusteks millega Hitler alustas II maailmasõja.

Purjus autojuht mõisteti Moskvas surma

MOSKVA — 21-aastane veoautojuht mõisteti surma kuue inimese surma ja viie inimese vigastamise pärast purjuspäi autoga sõitmisel johtunud õnnetuse tõttu. Mees sõitis joobunult Moskva südalinnas. Vladimir Sorokin, kel oli kaasas naine ja sõber, kihutas läbi linna 90-kilomeetrilise tunnikiirusega varastatud veoautoga ja tugevasti joobnult.

USA, Pakistan ja Hiina süüdi Afganistani olukorra pärast

Venelasest välisministri abi omapärane seletus pressikonverentsil Madriidis

MADRIID — Nõukogude Liidu välisministri abi L. Iljitshov ütles möödunud nädalal, et kui USA, Pakistan ja Hiina annaksid garantii välispidise vahelesekkumise lõpetamise kohta, võidakse leida tee Afganistani sõjategevuse lahendamiseks.

N. Liidu välisministri abi Leonid Iljitshov andis pressikonverentsi, kus ta ütles: „Välispidise vahelesekkumise lõpetamine võib avada soodsaid väljavaateid nn. Afganistani probleemi poliitiliseks lahendamiseks." Samasuguse väite avaldas möödunud maikuul ka Kabulis olev kommunistliku valitsuse esindaja. Nüüd avaldati see seisukoht aga pärast seeriat ägedaid rünnakuid N. Liidule tema poolt tehtud invasiooni pärast, mis oli arutlusel Euroopa Julgeoleku Konverentsil Madriidis.

Alul venelased keeldusid seda küsimust diskuteerimast sellisel internatsionaalsel foorumil,

aga lõpuks tegid nad kõigile üllatuse, nõustudes kuulama mitmete riikide rünnakuid N. Liidu vastu Afganistanis ja inimõiguste rikkumise pärast N. Liidus,

ilma et nad ähvarduse kohaselt konverentsilt lahkunuksid.

Iljitshov süüdistas USA-d, et see oli juba enne Afganistani invasiooni viinud olukorra poliitilise kokkupõrkeni, et USA, Pakistan ja Hiina varustasid, relvastasid ja treneerisid mässulisi ja saatsid need Afganistanisse mässuliseks tegevuseks ja inimeste tapmiseks.

„Need ei ole mitte meie, kes peaksid oma seisukohtade üle järeldusi tegema, vaid USA, Pakistan ja Hiina", ütles Iljitshov.

Ta süüdistas veel USA-d selles, et see kaks aastat tagasi Washingtonis peetud konverentsil lasi käiku sõjalise kokkupõrke poliitika, mis uskumatult muutis inflatsioonililiseks nende sõjalise eelarve.

Ka rõhutas ta Ameerika delegatsiooni abiesimehe Max Kampelmani kõnet, kes hoiatas käesoleval 35 riigi konverentsil,

et ida ja lääs on lähenemas kokkupõrkele, kui mitte ei saavutata kokkuleppeid praeguse olukorra ja suuna muutmiseks.

Maailma toiduvarud kriitiliselt madalad

ROOMA — LRO Toidu- ja Põllumajanduse Organisatsiooni esindaja ütles, et maailm peab olema valmis globaalseks hädaolukorraks kuna toiduvarud on kriitiliselt madalad. 1980. aastal on maailma toiduainete produktsioon suurenenud vaid märgatavalt väikse osa ja teraviljavarud on nii madalad, et sellega ei suudeta maailma praegusi vajadusi täita. Maailm peab eelolevaks 1981. aastaks valmis olema hädaolukorrale.

Raske rongiõnnetus Itaalias

LAMEZIA TERME, Itaalia — Kiirrong sõitis tagant sisse kaubarongist mahajäänud vaguneile, hüppas rööpaist välja ja põrkas kokku vastutuleva kiirrongiga, kusjuures vähemalt 28 inimest said surma ja üle saja vigastusi. Rongiõnnetus on kolmas raskeim praeguse inimpõlve mäletamisel. Õnnetus juhtus kuna kaubarong oli 28 oma 41-st vagunist ilma rongijuhi teadmata kaotanud, mis jäid „omapead" rööbastele.

SEEDRIORU korraldab
UUE-AASTA VASTUVÕTU
Seedrioru peamajas
31. dets. 1980 algusega kell 9 õhtul
Tantsuks G. Iitali kapell
Soe õhtusöök ☆ Vahuvein südaööl
Laudade kinnipanek koos pääsmete lunastamisega ($15.— isikult) kuni 21. detsembrini:
Kitchener-Waterloo — V. Jõgi 591 885-5878
Seedriorul — H. Allisma 519 846-9247
Hamiltonis — H. Toomsalu 416 529-3760

Laup., 29. nov. kell 6 õ.
PEETAKSE EESTLASTELE
Evangeelne koosolek
Evangelistic Centre,
22 York Mills Rd.
Yonge St. & York Mills Rd.
allmaa-raudtee peatuse juures)
Koosolekul palutakse ka haigete eest
kõneleb eesti evangelist
ALBERT OLEMA
Kõik eestlased tere tulemast!

wintario

20. novembril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud piletile nr. 163083. $25.000 võitsid piletid nr. 103424, nr. 223443, nr. 554939 ja nr. 947886. $1000 võitsid piletid numbritega 55045. $100 numbrid 8850. $10 numbrid 437 ja tasuta piletiraamatu numbrid 15.

Maalikunstnik
ARVILLE PUSTRÖM-UUSI
KUNSTINÄITUS
toimub Toronto Eesti Maja väikeses saalis
28., 29. ja 30. novembril
Avatud: reedel kell 2—9, laup. 10—9 ja pühap. 12—7

T.E.S. Täienduskool korraldab
pühapäeval, 14. dets. kell 2 p.l.
Eesti Majas, 958 Broadview Ave.
KOOLI JÕULUPUU
Vaimulik osa — õp. TÕNIS NÕMMIK
AO VAKS'a lastenäidend: „MURI JÕULUD" ja teisi ettekandeid
JÕULUVANA

VABADE EESTLASTE HAALEKANDJA

VABA EESTLANE

VALJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Eesti Püssi- ja Püstoliklubi lipu õnnistamine. Õnnistab abipraost T. Nõmmik, uue lipu valves Kadri Koop, Rick Tae ja Ellen Ruberg. Foto: Vaba Eestlane

Kambodzha dilemma

Kambodzha küsimus on muutunud Liitunud Rahvaste Organisatsioonis ja rahvusvahelistel konverentsidel omapäraseks tüliõunaks, millele keegi ei oska sobivat lahendust leida. Maailmaorganisatsiooni üldkoosolek võttis hiljuti vastu otsuse, mille kohaselt tuleks järgmisel aastal Kambodzha küsimuses korraldada rahvusvaheline konverents. Samal koosolekul nõuti ka Vietnami okupatsioonivägede kohest lahkumist Kambodzhast. Selle resolutsiooni esitajad ja toetajad olid Kambodzha naabrid Tai, Filipiinid, Indoneesia, Malaisia ja Singapur.

Kambodzha probleemide lahendamine ei ole siiski nii lihtne, et mõni rahvusvaheline konverents võiks sellise vormeli leida, mida kõik asjaosalised aktsepteeriksid. Olukord on kujunenud isegi niivõrd pentsikuks, et kambodzha rahva arvamised ja soovid jäävad kõigi nende lahenduskatsete otsimise juures tagaplaanile ning eestkätt tulevad vaatluse alla ja kaalumisele, millised on ühe või teise suurvõimu tahtmised või ideoloogilised kaalutlused Kombodzha tuleviku kujundamiseks.

Kambodzha on üks neid riike, kelle rahvast ajaloo keerdkäigud on tabanud eriti valusalt ja hävitavalt, kuna kambodzhalased on sattunud kahe rivaliseeriva kommunistliku rezhiimi hävitavasse haardesse. Pärast ameeriklaste toetusel võimul püsinud Lon Noli valitsuse kokkuvarisemist 1975. aasta aprillis, tulid Kambodzhas võimule punaste partisanide Khmer Rouge rezhiim, mis oli üks õudsemaid ja julmemaid süsteeme, mida maailma ajalugu tunneb. Kurikuulsa Pol Pot'i juhtimisel tühjendati linnad inimestest ning sajad tuhanded inimesed sunniti dzhunglitesse surema. Tagasihoidlike arvestuste kohaselt mõrvasid Khmer Rouge terroristid ligemale 3 miljonit inimest ja tõukasid kogu riigi ja selle elanikkonna äärmisesse viletsusesse.

Kuid siis tuli „päästja". Selleks oli naaberriigi Vietnami kommunistlik valitsus, kes saatis oma sõjaväed üle piiri Kambodzhasse, sundis Pol Poti koos oma löögiüksuste eesotsas põgenema Tai piiri ääres asuvatesse mägedesse ja dzhunglitesse ning seadis ametisse oma nukuvalitsuse Heng Samrini juhtimisel. Ja nüüd on tekkinudki omapärane komplitseeritud rahvusvaheline olukord, kus Polt Poti terroristlik rezhiim, kelle hävitusoperatsioonide ohvriks on langenud 40 protsenti Kambodzha elanikkonnast, peab ennast seaduslikuks maa valitsejaks ning nimetab Vietnami armee abil võimule tõstetud Heng Samrini Kambodzha kvislinguks.

See kummaline olukord on kandunud üle ka rahvusvahelistele konverentsidele ja Liitunud Rahvaste Organisatsiooni, kus Ameerika Ühendriigid ja teised lääneriigid on andnud sageli oma hääle dzhunglisse aetud terroristidele, keda peetakse Kambodzha seadusliku valitsuse esindajateks. Vietnami peetakse samal ajal maa okupeerijaks, kes on asunud oma naaberriiki vallutama imperialistlikel kaalutlustel. Olukord on seda segasem veel seetõttu, et kommunistlik Hiina toetab Khmer Rouge terroriste, kuna Moskva on andnud oma täie toetuse Vietnamile.

Khmer Rouge juhid on hakanud seda rahvusvahelist konflikti ära kasutama ning oma liikumisele rahvusvahelist propagandat tegema. Rezhiimi juhi kohalt on kõrvaldatud massimõrvar Pol Pot, kelle saatuse ja asukoha kohta puuduvad andmed, ning tema asemele on paigutatud 49-aastane intellektuaal Khieu Samphan, kelle vägede kontrolli alla kuulub suur mägede ja dzhunglite ala Tai piiri ääres, mida Vietnami okupatsiooniväed pole suutnud vallutada. Khieu Samphan teeb oma rezhiimile vabas maailmas osavat propagandat, süüdistades Pol Poti ajal teostatud massimõrvades kohapealseid juhte ning tembeldades rezhiimi vastu esitatud süüdistusi liialdatuteks.

Khieu Smaphan kinnitab, et tema ülemjuhatuse alla kuulub veel 60.000 kommunistlikku sõdurit, kes avaldavad Vietnamist saabunud sissetungijatele visa vastupanu ja tekitavad neile suuri kaotusi. Asjaomastes ringkondades arvestatakse neid jõudusid siiski ainult 30.000 mehele, kes on suutnud võitleva üksusena püsida ainult seetõttu, et sõdurid on saanud suurel määral abi ja toetust Taisse saadetud rahvusvahelisest abist. Hiina on samal ajal saatnud dzhunglites opereerivatele Khmer Rouge sõduritele relvi ja laskemoona, mis on paljude ekspertide arvates saadud salateid kaudu läbi Tai.

Selline on praegu olukord Kambodzhas. Ja Liitunud Rahvaste Organisatsioonil või mõnel rahvusvahelisel konverentsil on väga vähe väljavaateid siin omapoolsete muudatuste tegemiseks.

K. A.

Kolmveerand sajandit venelaste veretööst Tallinna turul

1905. a. sündmused kaasaegse lendlehe andmeil

II

Linnavolikogu erakorraline koosolek

Seoses sündmusega võttis Tallinna linnavolikogu vastu rea otsuseid sammude astumiseks oma erakorralisel koosolekul 14. oktoobril (vkj.), kuna „Oktoobrikuu 14. päeval kella 4 ajal pärast lõunat hakkasivad kuritahtelised rahvahulgad Tallinnas purustama ja lõhkuma. Väikesearvuline tundmata inimeste salk, kes mingisuguseid tõkkeid valitsusekohtade poolt ei leidnud, kellede hooleks elanikkude julge kord oli usaldatud, toimetas oma purustamise- ja röövimisetööd ilma takistuseta mitme tunni jooksul, ühest poest ja ühelt uulitsalt teise minnes. Gaasivalgustus kustutati ära, uulitsatelt kadusivad inimesed ning kõik öö oli terve linn hirmus. Järgmise päeva hommikuks kutsuti linnapea poolt linnavolikogu erakorraline koosolek kokku, mis kella 1 kuni 6½ kestis."

„Linnavolikogu arvas selleks, et linnas korda alal hoida, kõige paremaks ennast vabrikutööliste poole pöörata, osalt sellepärast, et nad rohkem organiseeritud on, osalt ka sellel põhjusel, et needsamad töölised jaanuarikuu segaduste ajal selles asjas linnale kõige suuremat toetust ülesse näitasivad.

Läbirääkimised töölistega lõppesivad heade tagajärgedega, sest et volikogu tööliste ettepandud nõudmised, millede täitmisel nad nõus olivad linna kaitset oma peale võtma, täiesti õigeks ning kõigiti toetamisväärilseks tunnistas.

Need nõudmised olivad järgmised: politikasüüdlaste vabakslaskmine, uulitsatelt sõjavägede ärakutsumine ning ülemale valitsusele järgmise sisuga telegrammi saatmine: „Hirmsad juhtumised, mis 14. ja 15. selle kuu päeval Tallinnas ette tulivad ja mis täiesti iseäraliste abinõudega ära lõpetati, sünnitasivad linnas üleüldist hirmutundmist. Volikogu, kes oma erakorralisel koosolekul nende abinõude üle aru pidas, mis elanikkusid vaigistada võiksivad ning sarnaseid sündmusi ette tulla ei laseks, tegi ühel häälel otsuseks palvet avaldada, et sõna-, trüki-, koosolekute- ja ühisuste-vabadus antaks ning isiku puutumatus kindlaks määrataks; peale selle, et rahva asemikud seaduse-andjaks koguks kokku kutsutaks, mille liikmed üleüldse, üheõiguslise, otsekohese ja salajase healetamise põhjal peavad valitama. Volikogu palub tähendatud palvet Keisri ette panna."

Kuna tööliste nõudmiste ühe osa täitmine mitte linnavolikogu võimuses ei seisnud (poliitiliste süüalaste vabastamine ja sõjaväeüksuste tänavailt ära kutsumine), pööras linnapea oma abiga linnavolikogu soovi järele kuberneri poole ja palus, et nimetatud nõudmised täidetakse. Seda kuberner ka lubas, öeldes, et poole tunni pärast enam ühtegi soldatit tänavail ei ole ja töölised lubasid selle peale selsamal õhtul linnakaitse oma hooleks võtta. Aga kui õhtul kella pool üheüheteistme ajal tööliste kaitsesalgad oma peale võetud lubadusi täitma läksid, siis ilmnes, et sõjaväeüksused olid ikka veel tänavail, ehkki kuberneri poolt antud lubadusest oli neli tundi möödunud. Ja need sõjaväeüksused peksid töölised läbi. Vahejuhtumi peale kogunesid töölised uueks koosolekuks, et neid tingimusi veel läbi arutada, millega nad linna edaspidise julgeoleku oma hoole alla võtaksid. Samuti tuli linnavolikogu kokku nende tingimuste arutamiseks. Tingimuste hulgas oli sõjaväeüksuste tänavailt ära kutsumine.

Kuberner murdis lubaduse

Tööliste saadikute nõupidamise ajal anti linnavolikogule teada, et kuberner sõjavägede ärakutsumisega täiesti nõus on ja sellekohase käsu juba eelmisel õhtul andis. Tööliste kaitsesalkadega toimunud kokkupõrget aga seletati sellega, et öösel ei saadud kuberneri käske täide saata. Peale selle teate saamist läks linnapea ühes linnanõuniku Lenderiga kuberneri juurde ja tööliste esindajad läksid volikogu vastust töölistele teatama, kes Uue turu peale vastust ootamaks kokku olid kogunenud.

Sel ajal ilmusid äkki ja täiesti ootamatult linna tänavaile sõjaväeüksused, et kellegi poolt „luuletatud" lõhkumist Viru ja Karja tänavail maha suruda.

Kuna aga mingisugust lõhkumist kusagil ei olnud, läksid sõdurid sinna, kus töölised ja linnaelanikud linnas korravalveks vajalikke abinõusid arutasid.

„Selle peale vaatamata, et mõned linnavolikogu liikmed hoiatusega sõjaväe-juhataja ohvitseri ja politsei-ametniku poole pöörata katsusivad, avati ilma ühegi hariliku hoiatuse ja märguandmiseta tule-andmine kogupaukudega tööliste koosoleku peale, mida töölised muidugi milgi kombel oodata ei võinud, kuna nad valitsuse kõige kõrgema võimu poolt kubermangus lubadused olivad saanud, et nad sõjavägede kallaletikkumiste eest kaitstud on; neid lubadusi jäivad töölised ka uskuma."

„Sel kombel saadeti sõjavägede poolt terve rida mõrtsukatöösid korda, millede ohvriteks surnutena ja haavatutena sajad inimesed langesivad — inimesed, kellede püüdmine ja siht oli — linnas korda jalule seada ja alal hoida."

Linnavolikogu uued otsused

Niisuguse asjaolu tagajärjel tuli linna volikogu otsusele, et administratsioon kõigi tema võimuses olevate abinõude peale vaatamata korra säilitamiseks täiesti võimetu on, kuna ta aga selle vastu nende avalike kuritegelike sammudega, mis elanike vastu korda saadeti elanike julgeoleku kaitsmise nime all kõige kurvemate tagajärgedeni võib viia. Sellepärast otsustas linnavolikogu ühel häälel:

1. „Kõige otsustavamat protesti nende metsikute abinõude vastu avaldada, mis administratsiooni poolt kõrra ja rahu alalhoidmiseks tarvitusele võeti ja misjuures mitte ainult täiesti süüta inimesi, vaid ka neid, kes kõike oma jõudu elanikkude kaitsmiseks ära kulutavad, ilma vähemagi põhjuseta puruks lasti.

2. Prokurörivalitsuse käest nõuda, et ka nende isikute kohta, kes terve rea mõrtsukatööde kordasaatmises Tallinna Uuel turul süüdlased on, jalamaid uurimise ette võtaks.

3. Tänasest päevast saadik politseile kulude-tulude arves määratud summasid kuni korra jaluleseadmiseni mitte enam maksta.

4. Elanikkude-kihtidega ühendusse astuda ja läbi rääkida, kuidas seltskondlise julge oleku kaitsmise komiteed asutada, kuna linnavalitsus temale nõuetavad summad määrab.

5. Ministrite nõukogu esimehele krahv Wittele järgmist telegrammi ära saata: „Tallinna volikogu telegramm sisemiste asjade ministrile. Selle kuu neljateistkümnendal päeval kell neli algasivad linnas lõhkumised ja purustamised, mis terve öö kestsivad. Elanikkudel ei olnud mingisugust kaitset. Viieteistkümnendal läks linna omavalitsusel korda tööliste abil rahu jalule seada. Kuberner lubas sõjaväe uulitsatelt ära kutsuda.

Kuueteistkümnendal selle kuu päeval, kui linnavolikogu tööliste vanematega selle üle läbirääkimisi pidas, kudas linnas korda alal hoida anti sõjaväe poolt rahuliku rahvakogu peale, kes linnakaitse küsimusi harutas, püssidest tuld.

(Järg lk. 7)

Kommentaar

November on olnud eestlastele, aga ka mitmeile teistele rahvastele, raamatukuuks. Sügisene raamatute ilmumine oli plaanitsetud nii, et selle kulminatsioon keskendus novembrile, et jõuti uute raamatutega tutvuda, neid soovitada ja valida sõpradele jõulukingiks. November aga muudeti raamatukuuks Eestis pärast Eesti Raamatuaastat, et ühel kuul suunata tähelepanu raamatule, aga seda ka sellekohaste sündmustega sisustada.

Meie tänavune november on juba lõppemas. Mingit raamatule tähelepanu osutamist pole olnud, ega pole sel kuul ka olnud elavamat raamatute kirjastamist. Väike elevus oli juulis seoses ESTO-80 sündmustega, mis siiski näiliselt märgatavaid tulemusi ei andnud, kuna sõidukulud ja elamiskulutused olid niigi kõrged, mis raamatute vastu huvi väikeseks jätsid.

Küll pidanuks need Rootsis ja Inglismaal ilmunud raamatud novembris igale poole saadavale jõudma. Eesti Kirjanike Kooperatiivi (EKK) kuuraamatuist on uuem ja tõenäoliselt sügishooaja mõjukam ehk koguni ainus teos Arved Viirlaidi romaan „Märgitud". EKK levitamissüsteemis on see ka siia mandrile jõudnud. Kuid juba juulikuul sama kirjastuse poolt välja antud Kalju Lepiku „Kogutud luuletused" pole veel siia jõudnud, mitte tavalistesse müügikohtadesse. Samuti on elavalt küsitud Inglismaal Borease kirjastusel ilmunud kahte viimast raamatut, eriti aga Andres Küngi ingliskeelset „A Dream of Freedom", mis oleks suurepärane kinketeos teistest rahvustest sõpradele. Raamatuid aga pole saadaval.

Selletõttu võibki järelduse teha, et meil leidub neid, kes kirjastamisega toime tulevad, kuid kellel levitamisega on raskusi. Viimane on tegelikult tööd nõudev ja praeguste tõusvate postikulude juures majanduslikult kurnav kirjastajale, kelle kalkulatsioonid on tehtud niigi minimaalseid kulusid arvestades. Aga ilma müügile laskmata kirjastada ei saa.

Tulevikuvaated selliste tingimuste juures on kurvakstegevad. Ühed kurdavad, et pole lugejaid, teised kahetsevad, et pole raamatuid saada, kolmandad on kurjad, et neile on tellimata koju tutvumiseks saadetud uus raamat, sest muud võimalust ei ole eesti raamatuga kontaki saamiseks. Kuid kutsumata külalisena on ta ka soovimatu külaline.

Nii oleme oma raamatuga nagu nõiaringis, kus igaüks näib mingisuguse kaotustundega olukorrale reageerivat ja eemaldub uute raamatute hankimisest iga uue raskuse kogemisel. Ja lahendust ei leia keegi, sest kellegil ei ole võimalust lugejaid lugema sundida kättesaamatuid raamatuid. Sellejuures ilmneb siiski, et raamatute tegijaid meil on ja et neid ilmub. Kirjandusajalugu registreerib ilmunud, aga mitte loetud raamatud ja sellest aspektist kogu asjale lähtudes on kõik korras. Ka käesoleval novembrikuul.

Kuid see toob siiski meenutuse raamatuist, mida ootusärevate kätega vastu võeti ja mis olid südamelähedased, sest need olid meie oma eestikeelsed raamatud, uuslooming eesti kultuurivaramusse, ja samal ajal siiski eesti kodudesse.

HA

Liberaalid võitsid Quebecis

QUEBEC CITY — Tulevik näb hirmutavat Quebeci provintsi Parti Quebecois juhti peaminister Rene Levesque't, kuna möödunud esmaspäevasel täiendusvalimisel Quebeci neljas valimisrajoonis läksid kõik neli kohta liberaalidele. Nendega kokku on partei võitnud üheteiskümnel täiendusvalimisel pärast 1976. a. üldvalimisi. Teatavasti oli Levesque kavatsus valimised korraldada juba sel sügisel, kuid kõigi tunnuste järgi oli aeg talle kahjulik ja ta lükkas selle edasi järgmisele aastale, mil ta peab seda tegema.

Lugeja kirjutab

Kolmandal arvamusel

Demokraatlik riigikord on suurepärane asi, sest igal kodanikul võib olla oma arvamus ja ta võib seda vabalt ka väljendada. Lugedes lugeja „M" „teist arvamist" pean tarvilikuks ka oma arvamust avaldada.

Hirm sotsialiseerimise ees, mida Trudeau Kanadas kavatsevat rakendada, et tohi muutuda paanikaks ega hüsteerikaks. Mina pooldan, et Kanadas oleksid natsionaliseeritud kõik kommunikatsioonivahendid: raudteed, laeva ja lennuliinid, post, telefon, telegraaf, raadio ja televisioon; kõik energia-allikad: jõujaamad, söekaevandused, õli- ja gaasiväljad; kõik maapõuevarad ja ressursid: metallid, mineraalid, mets ja vesi; ka väliskaubandus ja teatud rasketööstused. Need on rahvuslikud ühisvarad või kõigile vajalikud teenindused, mille pealt ükski eraisik ega eraettevõte ei tohiks kasumit lõigata. Kui mõne ala ekspluateerimine riigile osutub tülikaks, siis võib selle lepinguliselt anda eraettevõtlusele. Kokkuvõttes tuleks Kanada riiklikku kontrolli alla võtta samad asjad, mis olid iseseisvas demokraatlikus Eestis 1918—1940.

Minu arvates on Kanadal praegu ainult üks poliitiline juht, kes suudab föderatsioonile anda ajakohase põhiseaduse. Silmapaistvaid juhi omadusi tuleb hinnata ja mitte halvustada. Mina lepin meelsamini napoleonliku Trudeauga kui klaunik Joe Clarkiga, kes oma rekordlühikese valitsemisaja kestel suutis näidata saamatust nii peaministrina kui ka suurkapitali jooksupoisina.

Eestlastel tuleks Kanada praeguste probleemide hindamisel võtta võrdluseks Eesti põhiseadus, Eesti riiklikud ettevõtted (näit. riigiraudteed, Riigi Ringhääling, Riigi Põlevkivitööstus, riigi-viljamopol j.m.) ja president Pätsi isik. Kas Eesti oli sotsialistlik riik diktaatoriga eesotsas? Millisena me uut Kanadat tahame nähä?

N.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

29. ja 30. nov. dr. H. Tari, tel. 922-3824.

6. ja 7. dets. dr. R. Pahapill, tel. 921-7777.

Jahiõnnetus nõudis eesti noore elu

Raske õnnetus juhtus laupäeval, 1. novembril Marlborough's, Conn. elava 17-a. Robert Tombergiga, kes õppis keskkooli viimases klassis. Olles laupäeval kodus, võttis ta püssi, et minna metsa jänesejahile. Ta leiti hiljem metsas surnuna jahipüssi laengu tagajärjel. Politseilisel ülevaatusel selgus, et noor jahimees oli puu juurtel komistades kokkunud laetud ja laskevalmis püssile, mis polnud kaitsevinnastatud. Laeng püssist tabas teda surmavalt.

Õnnetuse ohver oli mõne aasta eest New Yorgis surnud omaaegse Eesti tennisemeistri ja klassimaletaja, õigusteadlase August Tombergi poja Peepi poeg.

Olaf Tammark kõneles Chicagos

19. okt. toimus Chicago Eesti Majas koosolek, kus kõneles Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamise toimkonna esimees Olaf Tammark. Ta andis ülevaate toimkonna senisest tegevusest, rõhutades, et praegu on otsustav aeg, kus rõhutud rahvad kommunismi ikkes on hakanud pead tõstma ja nõudma inimpõhiõiguste taastamist. Meie kohus siin on anda moralaset toetust meie julgetele vabadusvõitlejatele kannataval kodumaal.

Sõnalist osa kaunistas lauludega Marga Tammark. Koosoleku lõpul toimus korjandus poliitvangide toetamiseks, mida paljud väärikate panustega kaasa aitasid. Koosviibimisel pidas palvuse Elmar Kuningas. Korraldajate nimel tänas tegelasi Rudolf Kivimägi.

Tunnustus eesti keelele Sydneys

Sydney ülikooli senat otsustas, et gümnaasiumides saavutatud õpetulemused eesti keeles loevad kvalifikatsioonil ülikooli pääsemiseks. Kuna Sydney ülikool on juhtiv Austraalias, siis tõenäoliselt on oodata vastavat eesti keele tunnustamist sissepääsupunktide andjana ka teiste ülikoolide juures. Selle tunnustusega omavad noorte eesti keele õpingud ka praktilise väärtuse.

Loenguõhtu Aleksis Ranniti luulest

19. novembril toimus Yale ülikooli Brandford College'is Aleksis Ranniti luuleõhtu. Loengu Ranniti luule üle pidas ameerika luuletaja ja Yale'i ülikooli võrdleva kirjandusteaduse professor Lowry Nelson. Teatavasti on Rannit Branford College'i poolt valitud auliikmeks.

Tulekahju Ilmar Pleeri büroos

Boyscouts of America peakorteris Grapevine'is Texases süttis teadmata põhjustel põlema hoone teine majakord, kus asus ka Ilmar Pleeri büroo. Kuigi tuletõrje saabus peatselt kohale, ei suudetud enam midagi päästa ning kogu selle majakorra sisustus hävis.

Ilmar Pleer viibis ise õnnetuse ajal Idarannikul, kus ta Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu esimehena võttis osa mitmetest koosolekutest. Jõudes tagasi Texasesse ilmnes, et kõik materjalid ja paljud isiklikud asjad olid hävinud.

Samas hoones töötab skautide peakorteri juures ka Ilmar Pleeri abikaasa Maimu Pleer.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Eesti Püssi- ja Püstoliklubi lipu õnnistamisel esines kahe lauluga „Estonia" lauluansambel dr. R. Toi juhatusel. Pildil ansambel esinemas, klaveri ees R. Toi. Foto: Vaba Eestlane

Ligi 500 doktorikraadi eestlastel vabas maailmas

Voldemar Kõiv uurib eestlaste haridustaset

NEW YORK (VES) — New Jersey etnilises koguteoses „The New Jersey Ethnic Experience" (edit. by Barbara Cunningham, 1977) on avaldatud eestlaste peatüki osas „Estonians in New Jersey" selle osariigi piirides andmeid eestlaste haridustasemest Voldemar Kõivu uurimuse põhjal. Väidetakse statistiliste andmete põhjal, et eestlased kuuluvad kõrgesti haritud etniliste gruppide hulka Ühendriikides. Etnilise grupi hindamiseks on sellel oluline tähtsus.

Küsimuse uurija Voldemar Kõiv on avaldanud lühiartikli EÜS-i Ajaloolises Koguteoses II (1979) „Kõrgem haridus Eesti Üliõpilaste Seltsis 1945—1975" EÜS-i 110. aastapäeva puhul. Artiklis ühtlasi käsitatakse meetoodilisi küsimusi. Klassifikatsiooni ja erialade tabelites on esitatud huvitavaid andmeid. Samuti on avaldatud ülemaailmses eesti rahvusgrupis esinevate teaduslike doktorite arv — 496 — aastate 1945—1975 kohta.

Aruanne on esitatud asukohamaade järele. Ülikooli lõpetamise kraade ei ole väärtustatud, sest need esinevad omaette eri maade ülikoolide akadeemilise tradistiooni kohaselt.

Tehniliste instituutide, kõrgemate muusika- ja kunstikoolide lõpetajaid on arvesse võetud eripeatükis.

Associate kraadi ei ole võimalik arvestada. Samuti kaheaastase õppekäiguga Õpetajate Kolledzhite ja samuti teiste samal tasemel olevate õppeasutuste lõpetajaid ei käsitata selle projekti piires.

Artiklis formaalse klassifikatsiooni tabel on kujundatud uute põhimõtete alusel, mis annab paremat ülevaadet akadeemilistest kraadidest. Teaduslikud ja professionaalsed doktorikraadid, samuti litsensiaadid ja magistrikraadid on eraldi toodud. Ühtlasi esitatakse tabelis andmeid, kui palju on ülikooli lõpetajatest edasijõudnud (advanced degrees) haridusega.

Voldemar Kõivu poolt kogutud andmeil aastate 1945—1975 kohta **esineb eesti ülemaailmses rahvusgrupis 396 mees- ja 100 naisdoktorit, kokku 496 teadlast, kes on hariduse saanud paguluses.**

EÜS-i 432 ülikooli lõpetajate osas on 66 doktorikraadi saavutajat, mis moodustab ülikooli lõpetajatest 15,3%. See on väga kõrge tase. Kaasa arvatud on pärast II maailmasõda Saksamaa ülikoolides saavutatud teaduslikud doktorikraadid. Pärast 1975. a. doktorikraadi taotlejaid on arvult 11, kellest 5 on kaitsenud doktoriväitekirja.

Edasijõudnud haridusega on EÜS-s ligi pooled (45,6%) ülikoolilõpetajatest, mis näitab, et pannakse suurt rõhku paremale kvalifikatsioonile. Tegelikult parem treening leiab hindamist.

Eritabelis on välja toodud erialade osatähtsus.

Insenerteadus moodustab 33,8% alade üldarvust, olles maksimaalse osatähtsusega.

Sellele järgnevad arstiteadused — 10,5% ja füüsikalised teadused — 10,2%.

Erialade kraadi tabeli andmestikust ilmneb, et doktorikraadide arv esineb suurel määral kahel erialal. Need on füüsikalised teadused põhiteaduste alal ja inseneriteadus rakendusteaduste alal, mille stuudiumiks tuleb pingsat tööd teha. Teaduslike doktorikraadide arvust moodustavad need erialad EÜS-s 68,2%, s.o. üle 2/3, mis on ülikõrge. Magistrikraadide arv on samuti ülikõrge inseneriteaduse alal, moodustades üle poole magistrite arvust.

Õppejõududena töötab või on töötanud 55 teadlast. Nimekiri on avaldatud ühes kontsentreeritud andmetega.

Artiklis esitatakse gruppide (maade) võrdlemiseks vastav meetod.

Võrdlusandmeid tuuakse edasijõudnud haridusega meeste kohta, aluseks võttes 3367 ülemaailmset registreeritud juhtu.

Naiste osatähtsust ei ole käsitatud, kuna artikkel üldiste andmetega käib ainult meeste kohta. Lõplik aruanne võib muutuda.

Küsimuse uurija märgib, et 50 aasta jooksul on tekkinud nihkumine õppeainete valikul. Tartu Ülikoolis olid õigus- ja majandusteadus ülekaalus. Pagulasajal Saksamaa ülikooli lõpetajatest on meditsiinilised arstid ülekaalus (ca ⅓).

Praegustes asukohamaades meeste osas moodustavad inseneriteadused tähtsama osa.

Naiste osas suurem osatähtsus on moodsate keelte ja pedagoogika aladel. Ülikooli lõpetanud naiste osatähtsus praegustel andmetel on 38—39%.

Ülemaailmne eestlaste haridustaseme täielik ülevaade on valmistamisel, nagu teatab selle projekti uurija Voldemar Kõiv. See ülevaade, kui kõige tähtsam osa projektist, avaldatakse ingliskeelsena. Hiljem koostatakse nimekiri individuaalsete saavutustega.

Noorematelt haritlastelt, kes ei valda eesti keelt, on tulnud sooviavaldusi, et see ülevaade oleks ingliskeelne hõlpsaks kasutamiseks informatsioonina.

Kavatsus on tuua võrdlusandmeid USA piirides, et eestlaste haridustaseme kõrgust näidustada.

Juba seni avaldatud andmete kokkuvõtetest selgub, et eestlaste rahvusgrupi haridustase on kõrge.

Eesti perekondades pannakse rohkem rõhku laste haridustaseme tõstmisele, mis on loomulik teemeie kui andeka rahvuse alalhoidmiseks. Ainult kõrge haridustasemega suudame kohta hoida teiste rahvuste peres, märgib lühijutuajamisel projekti uurija.

Ontario Mitmekultuurilise Festivali soome teatrietendus

Ontario Mitmekultuuriline Teatripidustus on juba keskpaigani jõudnud. Möödunud nädalalõpul toimus kolm, serbia, hispaania ja soome teatrite etendused.

The Finnish Social Club Actors lavastas Quebeci näitekirjaniku Gratien Gelinase „Bousille and the Just" (Bousille ja õigus). Teose oli tõlkinud ja lavastanud Anja Karppinen, kes on Toronto soomlaste teatrielu aktiivsemaid kandjaid ja juhte. Seegi kord andis ta tasakaaluka realistliku lavastuse Quebeci prantslaste elust lihtsameelse mehe usu ja südametunnistuse vahelisest konfliktist kaaslaste survealusena, mis viis krahhini. Tänapäevane ühiskondlik pilt Quebecist ja katoliiklusest oli hästi kirjutatud ja näitas kahe pooluse, rangema usu ja moodsa kirikust eemaldunud inimese suhteid.

Üheksaliikmelises ansamblis oli tore Esko Laakso lihtsameelse Bousillena, teistes osades Pertti Pohjalainen, Rauli Pohjalainen, Heli Walheim, Mirjam Aho, Leena Petäjä, Raimo Kupari, Kari Petäjä ja Iiris Petäjä.

Soome teater on asjaarmastajalik, kuid sellisena teenib siinse soome ühiskonna näiliselt naisliikmete huvisid, sest mehi oli teatripubliku hulgas vaid väheseid. Teatrikogemusena oli õhtu siiski huvitav ja soomlaste kultuuripüüdlusi heast küljest tutvustav.

Pärast teartripidustust antakse osavõtjaile teatreile erikategooriais auhindu. Need hinnangud teeb elukutseline asjatundja väljaspool OMTA'd, millega tagatakse erapooletus.

Teatavasti jäi juba teist aastat pidustusest eemale eesti teater, kuigi festivali sarjas olnuks see majanduslikult olnud seotud soodustustega, sest kogu pidustusele anti riiklikku, provintsivalitsuse ja Toronto linnavalitsuse toetusi

EESTLASED MAAILMARADADEL

⊕ Eesti Kultuuri Koondis tähistas Stokholmi sügishooaja esimese üritusena kahe armastatud ja teeneka kirjamehe juubelisünnipäevi. Kavas oli sõnalis-muusikalisi ettekandeid. Helga Nõu vestles isiklikest suhetest Kangro proosaloominguga, mida illustreeris Rein Wellner vastavate katkete lugemisega. Kava teises osas kõneles Arvo Mägi Kalju Lepikust ja Siiri Arras-Kriisa luges Lepiku luuletusi. Muusikalisi vahepalu esitas tenor Mikko Pulkkinen.

⊕ 13. septembril toimus korp! Fraternitas Estica ruumides Stokholmi Eesti Osakonna traditsiooniline vähipidu. Programmis oli vähisöömine ja mõningad ettekanded. Kalju Lepik luges ette selleks õhtuks kirjutatud luuletuse ja Katrin Merits laulis koos oma sõbrannaga Inga-Lill Grönlundiga.

Ottawa raport:

Ostuhinna indeksi osa Kanadas

BEN MALKIN,
Canadian Scene'i Ottawa kaastööline

Ostuhinna indeks on suure tähtsusega kanada sotsiaalpoliitikas. Valitsus revideerib vanadusepensione iga kolme kuu järele ostuhinna indeksi põhjal. Canada Pension Plani muudatused tehakse samal põhimõttel, kuid üks kord aastas. Samuti perekonna abirahad.

Niipalju valitsusest. Kuid ka erasektoris on ostuhinna indeks määrav, sest ametiühingud kauplevad selle põhjad välja uusi töölepinguid. Ostuhinna indeksit võib ka teiste sõnadega nimetada elukalliduse tõusuks. Elukalliduse tõus oli äsjasel riigiteenistuses olevate kontorijõudude streigi põhjus, kuna ametiühing leidis, et palgad ei vasta elukalliduse tõusule. Kokkuleppele aga jõuti jättes kõrvale ostuhinna indeksi.

Mitmed eraviisilised pensioniplaanid võtavad samuti arvesse elukalliduse tõusu. Sama teeb ka föderaalvalitsus oma erruläinud ametnike osas.

Ostuhinna indeksi arvestab välja iga kuu kohta Statistics Canada, mis on valitsuse asutus. Kas ostuhinna indeks tõeliselt vastab elukalliduse tõusule? Mitte päriselt, ütlevad statistikud.

„Food Market Commentary" on põllumajanduse ministeeriumi väljaanne ja selle septembrikuu numbris võtsid kaks valitsuse majandusteadlast selle küsimuse vaatluse alla. Artikli autor oli Denis Desjardins, Statistics Canada hinnaosakonna abidirektor, kaasautoriks oli Sushma Barewal toiduosakonna analüseerija tarbijate majandusosakonnast, Agriculture Canada. Artiklis üteldakse:

„Ostuhinna indeks (Consumers' Price Index ehk CPI) näitab muudatusi tavalise perekonna sisseostude puhul.

Seega ei näita ta tõusu mitte teatud perekonna sisseostude puhul ega ka mitte hinnatõuse teistes sektorites,

küll aga on sissearvatud kinnisvaramaksude ja üüride tõusud.

„Samuti reflekteerib CPI hindade tõusu elektri, gaasi ja kütteõli osas. Kuid on vist väga väheseid perekondi, kes kõiki kolme kasutavad."

Artikkel rõhutab: „CPI ei ole tegelikus mõttes mitte täpne elukalliduse tõusu mõõtja, kuigi seda tavaliselt selleks peetakse. Maailmas pole ühtegi agentuuri, kes suudaks välja arvestada elukalliduse indeksi."

Täpne elukalliduse indeks, üteldakse artiklis, peaks sisaldama muudatused tulumaksus, mida aga CPI ei tee. Samuti ei näita CPI seda kui teatud kaubaartikkel äkki hinnas tõuseb ja tarbija seda hakkab mõne muuga asendama.

Näiteks, kui tõuseb loomaliha hind tunduvalt enam kui teised lihad, hakkab tarbija loomaliha asemele ostma sealiha, kanaliha või kala,

kuid CPI ei reflekteeri seda, vaid ainult tõusu loomaliha hindades.

Statistics Canadal kulus kümme aastat enne kui ta hakkas väheselgi määral arvesse võtma tarbijate üleminekut ühelt artiklilt teisele või nende muudatusi elustiilides. Sinna lihtsalt pole midagi parata, et CPI ei jõua järele tarbijate ostukommete muudatustele oma kalkulatsioonides.

Artiklis mainitakse, et CPI teeb tihti elukalliduse tõusu oma kalkulatsioonides tegelikkuses suuremaks, kuid pikemaajalisel vaatlusel kaob see vahe ära.

Statistikal puuduvad arvud, mis näitaksid vahet CPI ja tegeliku elukalliduse tõusu vahel.

Üks statistikute raskusi seisneb selles, et nad teevad oma arvestused riikliku keskmise hinnatabeli põhjal. Kuid ükski perekond ei esinda riiklikku keskmist perekonda. Näiteks alkohoolsed joogid ja tubakas, mis mõlemad on võetud CPI arvestustesse. Kuid väga mitmed perekonnad kasutavad ainult ühte või ei kumbagi. Seega osutub nende suhtes CPI juba ainuüksi nende faktorite osas ebatäpseks.

Sama lugu on lõbustustega. Kui teatrite ja kinopiletite hinnad tõusevad, võetakse see hinnatõus CPI-sse. Kuid väga paljud perekonnad ei käi üldse teatrites ega kinodes, või kui, siis ainult harukorril.

Seevastu aga need perekonnad, kes üle keskmise kinos käivad, on samuti valesti esitatud CPI-s.

Nii on ilmne, et CPI — kuigi teeb oma arvestused üldise keskmise põhjal — tegelikult ei esinda ühtegi tegelikku olukorda ühes perekonnas.

Kuigi me võime praegu loomaliha asemele osta midagi muud, siis ometigi ei ole meil praegusel momendil midagi, millega asendada CPI-d ja nii valitsused kui erasektorid peavad CPI omale aluseks võtma.

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ___" ___________ 19____. Tellimise katteks lisan $ ________ siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ______________________________

Aadress ______________________________

____

____

VAIKSELT LAHKUNUD ARMAST VENDA JA ONU

KARL VOLDEMAR VESTER'it

sündinud 20. aprillil 1889 Eestis

surnud 19. novembril 1980 Ameerikas

leinavad

õde MATHILDE SEEBA abikaasaga

õde MILLA Eestis

õetütar MAILA

õetütar VIRVE perega

õepoeg VOOTELE perega USA-s

ARMAST TÄDIPOEGA JA SUGULAST

HEINRICH ORA

surnud 23. novembril 1980 USA-s

mälestavad leinas

LINDA JÜRISSON

ALEKSANDER KAALEP abikaasa MAIMUGA

INGE ja JAAN KUUTAN perekonnaga

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103.

I KRISTUSE TULEMISPÜHA JUMALATEENISTUS, pühapäeval, 30. novembril kell 11 homm. Teenib koguduse õpetaja. Solist Õnne Laikve. Organist Inga Korjus. Pühapäevakool.

II KRISTUSE TULEMISEPÜHA JUMALATEENISTUS, pühapäeval, 7. detsembril, kell 11 h. Viiulisolist Marianne Urke. Harpsikord Martin Kiik. Teenib koguduse õpetaja. Organist Inga Korjus. Laerieelsed.

Piiblitunnid igal pühapäeval kell 10 hommikul, ülemisel korrusel.

Naisringi kokkutulekud kolmapäeviti kell 5 õhtul naisringi ruumis.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Pühap., 30. nov. kell 1.15 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. KOGUDUSE AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS. Kõnelevad E. Kiil New Yorgist ja E. Siitam Los Angelesist. Laulab segakoor. Misjoniohver.

Teisip., 2. dets. kell 7 õ. PALVEÕHTU.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391.
"VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 30. nov. kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 I ADVENTPÜHA JUMALATEENISTUS, K. Raid, noortekoor. Kell 6 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, kõneleb J. Puusaag, vaimulik muusika.

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ○ 489-8802

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 30. nov. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb jutl. E. Kiil New Yorgist, lauluettekandeid.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 30. nov. I advent, KONTSERT-JUMALATEENISTUS kell 6 õ. dr. Roman Toi 50. a. muusikalise tegevuse tähistamine. Tema kantaadi „Laudate Deo" kordamine. Kaastegevad sümfoonia orkester, täiendatud Vana Andrese segakoor, T.E. Meeskoor ja T.E. Segakoor, solist Avo Kittask. Külalisjutlustaja piiskop K. Raudsepp.

Pühap., 7. dets. II KRISTUSE TULEMISPÜHA jumalateenistus kell 11 homm.

Pühap., 14. dets. III KRISTUSE TULEMISPÜHA jumalateenistus kell 4 p.l. Järgneb LASTE JÕULUPUU, ettekandeid, jõuluvana.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 7. detsembril kell 3 p.l. armulaua JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik, laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel.

REHTLANE, JAAN SEMJON

Sündinud Saatse vallas 1919 aastal Kaduma jäi 1942—1943 aastal (viidi Tallinna Patari vanglast). Viimased andmed Poola vanglast. Otsib tütar (Rehtlane)

Palun kõiki kes midagi teavad ta saatusest kirjutada mulle aadressil: **LEIDA PIUS, Tallinn, Tammsaare tee. 73-5 Estonia, USSR**

Cantate Domino jõulukontsert

Eelmiste aastate eeskujul korraldab vaimulik segakoor Cantate Domino ka tänavu oma jõulukontserdi, mis toimub pühapäeval, 14. detsembril kell 7 õ. Peetri kirikus. Vaimulikke koorilaule koorilt Charles Kipperi juhatusel, solist Elna Libe, duett Alli Vähilt ja Virve Mathiaselt, orelil kaastegev Lembit Avesson. Need jõulueelsed kontserdid on alati olnud jõulutunnet sisendavad ja koor tahab seda ka tänavu teha.

Iisraeli valitsus oli langemisohus

JERUUSALEMM — Ainult kolme häälega pääses Iisraeli peaministri Menachem Begini Likud koalitsioonivalitsus äsjasel valitsusele tehtud umbusalduse avaldamisel. Hääletamise tulemused 57:54 näitavad, et peaministri positsioon on nõrgenenud ja uued valimised tuleval aastal võivad tuua muudatusi praeguse valitsuspartei asendis. Üllatav oli, et mitmed Begini kauaaegsed sõbrad ja liitlased, nagu endine sõjaminister Ezer Weizeman ja endine välisminister Moshe Dayan olid vastuhääletajate hulgas.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Martin Juhkam soome praostiks

Oktoobris toimus Rootsis asuvate soomekeelsete ortodokside koosolek, kes oma uues keskuses valisid kogudusele uue preestri ja Rootsi praosti. Teatavasti tabas möödunud aastal senist soome ortodokse koguduse preestrit Martin Juhkamit südamehaigus, mis põhjustas raske operatsiooni ja omalt töökohalt tagasitõmbumise.

Soome ortodoksesse kogudusse kuulub üle Rootsi ulatuses umbes 6000 inimest, kusjuures tegevus on organiseeritud kümnes erikeskuses. Neis keskusis töötavad mitmesugused allorganisatsioonid ja õpperingid.

Koguduse uue hingekarjase kohale oli kandideerinud kolm vaimulikku, kelledest valiti teol. kand. ja fil. mag. Veikko Tajakka, kes seni on teeninud Oulu metropoliitkonna katedraali esimese preestrina.

Samal koosolekul valiti Martin Juhkam Rootsis asuvate soomekeelsete ortodokside praostiks, kelle ülesandeks jääb Rootsis toimuva tegevuse ja töö järelvalve ja peamiselt nõuandev tegevus.

Praost Juhkam oli soome koguduse asutajaks ja on teeninud seda 1958. aastast alates.

Metsadest kirikusse

Riias asuv vene baptistikogudus on nüüd registreeritud, mil puhul õnnestus kogudusel saada erisoodustusi, mida seni on saanud N. Liidus ainult paarkümmend kogudust.

Kaks aastat on ametivõimud avaldanud survet Riia vene baptistikogudusele registreerimiseks. Koguduse liikmed ei ole siiski võinud Jumala Sõna alusel nõustuda nende tingimustega, milliseid ametivõimud registreeritavale on esitanud.

Religioosseid kultusi puudutava seaduse kohaselt, näiteks alla 18-aastaseid ei ole luba võtta koguduse liikmeiks, jutlustajad ei tohi minna jutlustama väljaspool oma koguduse piirkonda, vangistatute omakseid ei ole lubatud aidata jne. Riia baptistide kogudus on nüüd siiski saanud registreerimise õiguse, ilma neist eeskirjust sidumata. Varem on selliseil eritingimusil tehtud registreerimisi paarilkümnel juhtumil N. Liidu ulatuses.

Riia koguduses on praegu umbes 550 liiget. Koguduse õpetaja Josef Bondarenko on kandmas vanglakaristust. Ta sai 1978. a. augustis kolmeaastase karistuse kristliku talituse sooritamise pärast. Praegu on jutlustajaks Misha Kolesnitshenko. Tema arvates registreerimine ei ole tehtud raskuste vältimiseks, vaid et kogudus võiks endisest aktiivsemalt tegutseda.

Kui varem riia usklikud pidid kogunema metsadesse ja koguduseliikmete kodudesse, siis registreerimisega koos on kogudusele antud kasutada suur kirik, mis asetseb viis kilomeetrit linna südamest. Selles kirikus on 700 istekohta. Sama kirikut kasutab ka Riia luteri kogudus.

Mõned aastad tagasi Riia baptistide kogudus oli juba samal viisil registreeritud ja võis kasutada linna ääres olevat Ogre kirikut. Hiljem kogudus kaotas selle õiguse ja usklikud pidid jälle kogunema metsades või üksikisikute kodudes.

„Avain Sanoma"

Kõrgepinge võib kahjustada

Göteborgi ülikooli juures tehtud katsetused näitavad, et kõrgepinge mõjub negatiivselt elusolendite organismile. Vähemalt said kõrgepingeliini all üles kasvatatud küülikud närvivigastusi ja nad ei võtnud kaalus normaalselt juurde.

Rootsis on juba varem käinud vaidlus teemal, kas ekstreemselt kõrge elektripinge kahjustab inimesi ja loomi või mitte. Nimelt tahtis Vattenfall ehitada 800 kilovoldilist kõrgepingeliini, mis on poole rohkem kui vanad kõrgepingeliinid. (Üks kilovolt on 1000 volti).

Venemaal toime pandud uurimused on näidanud, et kõrgepingeliinidel töötavad montöörid on saanud sugurakkude vigastusi. Teaduslikud rapordid on aga olnud erinevad.

EPL

Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi tööst

Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi üldkoosolek mis peeti oktoobris algas leina märgi all. Vaikse minutiga mälestati surma läbi lahkunud Marie Underit, kes oli ka instituudi auliige

Tavakohaselt olid päevakorras tegevus- ja majandusaruanne, uus tegevuskava, eelarve ning valimised. Järgnevaks tegevusaastaks kiideti heaks juhatuse poolt esitatud ülesanded, mis instituudi võimalusi arvestades on kujunenud pidevaks, eelkõige eesti keele õpetuse korraldamine ja paari pikemaajalise projekti teostamine leksikograafilises ja bibliograafilises töösektoris. Üks neist püsiülesandeist on nimede ja märksõnade indeksi koostamine eesti välismaises perioodikas ilmuvate kultuurialaste kirjutiste kohta. Siia kuulub ka vastavate ajalehelõigete kogumine, eeskätt Rootsis ilmuvatest eesti lehtedest, mida süstemaatiliselt on teostatud juba kümme aastat.

Koostöös Eesti Kultuuri Koondisega on kavas Johannes Aaviku 100. sünniaastapäeva tähistamine.

Lähemalt andis teaduslik sekretär Paul Laan ülevaate instituudi poolt korraldatavatest eesti keele kursustest. Ta nentis huvi kasvu, eriti algajate poolel. Tendentsi selles suunas oli märgata juba enne ESTO-80-t. Praegu töötab neli õpperühma kokku 34 osavõtjaga.

Instituudi arvepidamises on püütud rakendada põhimõtet, et väljaminekud ei ületaks sissetulekuid.

Üksikud toetused ei ole kahjuks suutnud enam katta üha suurenevaid kulusid. Kassaaruanne näitas seekord puudujääki.

Liikmemaks tegevliikmetele otsustati siiski jätta endiseks.

Instituudi juhatus ja revisjonikomisjon valiti agasi endises koosseisus: esimees — Valter Tauli, abiesimees — Herman Rajamaa, sekretär — Helmi Eller, Evald Blumfeldt, Mart Jänes, Teodor Künnapas, John Ungerson ja teaduslik sekretär — Paul Laan (ex officio). Juhatusliikme kandidaadid: Ants Anderson, Arvo Mägi ja Raimo Raag. Revisjonikomisjon: Kalju Lepik, Erik Kalve ja Henno Lender.

Üldkoosolek valis ka kolm uut auliiget — Bernard Kangro, August Mälgu ja Ants Orase.

Motivatsioonides on meie üldtuntud kirjanike ja kirjandusteadlase teened väga lühidalt sõnastatud järgmiselt:

Bernard Kangrot austatakse „kui rikka sõnavaraga tundlikku poeeti, romaani- ja näitekirjanikku ning viljakat esseisti. Täname Teid kui eesti kirjanduse ja kultuuri mitmekülgset edendajat loojana, toimetajana ja kirjastajana".

August Mälku hinnatakse „kui eesti kirjanduse üht silmapaistvamat sõnameistrit, kes oma laiahaardelises loomingus elusoojalt ja värvikalt on jäädvustanud elusaatusi ja olustikke kaugest minevikust tänapäevani".

Ants Orast hinnatakse „kui teadlast, esseisti ja kriitikut, ühtlasi kui kirjanduse vaimu- ning tundeerksat tõlkijat, tõlgendajat ja tutvustajat. Olete olnud eriti eesti luule suunajaks „laiemasse ringi" ja nõtkelt vahendanud teiste rahvaste vaimuväärtusi meie emakeelde".

Koosolekule järgnes kohvilaud

ja dotsent Valter Tauli vestlus Turus peetud soome-ugri kongressist käesoleva aasta augustis.

Ta tutvustas ka oma kongressil peetud ettekannet „Kultuuri areng ja keelekorraldus" ning prof. Mikko Korhoneni loengut „Strukturaaltüpoloogilistest tendentsidest uurali keeltes".

Dokumendid aastast 1944:

Kreml nõudis kõigi põgenike väljaandmist

Rootsi välisministeeriumi arhiivis olukorda paljastavaid dokumente

Nõukogude Liidu poolt esitati korduvalt nõudmisi, et Rootsi annaks välja kõik Eestist, Lätist ja Leedust Rootsi põgenenud tsiviilisikud aastal 1944. Nõudmised, mida Rootsi sõjaaegne koondusvalitsus korduvalt tagasi lükkas, nagu selgub Rootsi välisministeeriumi arhiivi dokumentidest, millistega nüüd valitsuse loal tutvuda sai läti ajaloolane Janis Zalcmanis.

Võimalust salajaseks tunnistatud arhiividokumentidega tutvumiseks uurimisotstarbel taotles Läti Rahvusfond Janis Zalcmanisele kirjadega valitsusele 30. juunil ja 12. septembril, 18. septembril tegi välisminister Ola Ullsten otsuse, millega Zalcmanisele võimaldatakse dokumentidele juurdepääs, välja arvatud isikuaktid väljaantute kohta, kus leiduvad nende isiklikud andmed, ülekuulamisprotokollid jne. Need jäävad ka edaspidi salajasiks.

Vahepeal on Janis Zalcmanis läbi käinud välisministeeriumi arhiivis leidunud 315 dokumenti baltlaste ja 146 väljaandmise ümber ja ta seletab Eesti Päevalehe küsimuse peale,

et nendest selgub nii valitsuse, kaitseväe ja ametasutuste sisemine diskussioon nendes küsimustes,

samuti kirjavahetus rootslaste ja Nõukogude esindajate vahel.

— Nendest paberitest jääb mulje, ütleb Janis Zalcmanis, et koondusvalitsus 146 väljaandmise küsimuses käitus ülepeakaela ja järelmõtlematult. Venelaste kirjadest selgub, et vaatamata teravale toonile, oli nende poolt tehtud siiski ainult ettepanek väljaandmiseks, mitte esitatud kategoorilist nõudmist. Jääb mulje, et valitsus püüdis lihtsalt Moskvale meelepärane olla väljaandmise otsuse tegemisega ja sellest kinnipidamisega.

Võib ju oletada, et 146 sõjaväelise põgeniku ohverdamine pidi pehmendama muljet kategoorilisest keeldumisest 30.000 tsiviilpõgeniku väljaandmisest.

(EPL/K).

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

ILMUS

EDUARD RÜGA, graafik ja maalija

Toimetanud ENDEL KÕKS, ERIC PEHAP ja ARNO VIHALEMM

Monograafia „Pallase" kunstikooli lõpetanud kunstnik Eduard Rüga õpinguist ja tööst, kelle elutöö vaatluse kõrval tuuakse esile ka kunstikool „Pallas" õppeasutusena ja eesti kunstnike ettevalmistajana. Raamat on kerge ja huvitav lugeda ka laiemale lugejaskonnale.

Hind $10.00 (postiga tellimisel lisada 50c)

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

Rahvakunsti õhtu hoitava ja edasikantavaga

Möödunud reede õhtul toimus Eesti Etnograafilise Ringi juba tavakohaseks igasügiseseks sündmuseks saanud rahvakunstiõhtu. Osavõtt oli veidi elavam eelmisest aastast, kuigi väljapanekuid oli vähem.

Õhtu kavalise osa avas ringi esinaine Ene Runge, iseloomustades rahvakunsti väärtuseks, mida peame hoidma ja edasi kandma. Edasises õhtuses kavas vennad Leo ja Toomas Säägi esitasid kahel akordionil meeleolumuusikat, sopran Tamara Norheim laulis Imbi Medri klaverisaatel neli laulu ja Ene Runge ise esitas diapositiivide programmi, mille kaudu nähtus looduslike lilleõite eesti rahvariidemustreiks kujunemist, mis nüüd on nii iseloomustavad, et nende kaudu võib õisi ära tunda.

Oma väljapanekutega esines esmakordselt Nora Nõmmik-Luik, kes puitesemeid põletustehnikaga kaunistab. Ta on võtnud oma motiivid eesti rahvarõivaste käsiraamatust. N. Nõmmik asub Trentonis, kus ta abikaasa on sõjaväelane ja

tal on kohalikke inimesi, kes valmistavad mitmesuguseid ilu- ja tarbeesemeid, mida ta põletustehnikas kaunistab.

Inge Kao on ammune esineja olnud neil õhtuil oma keraamiliste esemetega ja seekordki olid tal rikkalikud väljapanekud väga dekoratiivsed mitmesuguses suurustes ja maitsekates värvitoonides.

Aasta tagasi avastas E. Etnograaafiline Ring asjaarmastaja kunstniku Oadi omapärase Kihnu saare elu kirjeldavad maalid.

Tänavu oli neist uuesti tehtud valik, kus otse imetletav oli maali- ja oskus näha oma saarerahva elu selle ajaloolises aspektis.

Kihnu maalijate grupp on leidmas omale kohta eesti kunstiajaloos, kuna J. Oadi kõrval on olnud teisigi, kes maalimist harrastasid.

Etnograafiline oli aga Karl Kasekamp'i puutöö, kus oli väiksem eesti tüüpi pukktuulik täiesti välja ehitatud ja ühe avatud külje kaudu veskisisustus nähtav. Puhkepalgal olev meister on teinud selle kodumaal oleva tuuliku plaanide kohaselt kümme korda vähendatuna. Veski asub taluõues, kus on miniatüürsed suve- ja talvesõidukid, mitmesugused põllutööriistad, tarbeesemed, kooguga kaev ja ehtsuse mõttes loomadki. Ning taluõue ümber eesti laadi aed. Kogu selle eesti talu ta on valmistanud tänavuse suve jooksul. Ta on oma tööga käinud demonstreerimas Ontario koolides kaasas Nora Nõmmiku eesti rahvarõivais tütar ja on saanud elava huvi osaliseks, mis kirjeldab kunagist elulaadi kauges Eestis.

Riietusesemete poolel oli suur valik kootud esemeist. Ühes Elfriede Seeblumi seinavaibas oli kasutatud seitse sukamustrit, teises 19 kindamustrit.

Väljapandud kindad ja sukad olid näited käimasolevast kudumiskursusest, kus mõni töö alles lõpetamisel.

Seinale oli kinnitatud vaipu, muhu susse, naisterõivaid, haapsalu rätte, laudadel patju ja ehtekarpe. Naiste rahvarõivad olid Viru- Jaakopist, Harju Ristist, Raplast, Vilsandist, Muhust ja Alutaguselt.

Pärast koolitunde toodi näitusele ka T.E. Täienduskeskkooli õpilaspere, kes suure huviga tutvusid just eesti maakodu kujundusega ja tööriistadega, aga ka rõivastega, kuhu nende esivanemad oli kätkenud oma ilumeele.

Samaaegselt Eesti Püssi- ja Püstoliklubi koosviibimisega toimus Arved Tinitsa korraldusel väljapanek ta isiklikust relvade kollektsioonist. Pildil vaade osale väljapandud relvadest, paremalt A. Tinits, ajalehe „Võitleja" toimetaja A. Kala ja Eesti Maja juhatusliige J. Roandi.

Foto: Vaba Eestlane

Ivar Ivask valitud kaasaegse kriitika väljaandesse

Gale Research Company poolt väljaantavas „Contemporary Literary Criticism" avaldatakse väljavõtteid tänapäeva romaanikirjanike, luuletajate, draamakirjanike ja teiste loovate kirjanike tööde kohta avaldatud kriitikast. Mahuka, ligi 700-leheküljelise teose viimase, 14. köite toimetajaiks on Dedria Bryfonski ja Laurie Lanzen Harris.

Teose eessõnas öeldakse, et kirjanduskriitika on asendamatu asjatundmatule või teadlasile loova kirjasõna hindamisel ja mõistmisel. Kirjanduskriitika on iseenesest kollektiivne termin, mitmet liiki kriitilistele kirjutistele. Kriitika võib olla normatiivne, kirjeldav, tõlgendav, teksti uuriv, hindav ja üldine. Teadlikud õpilased peavad konsulteerima mitmeid allikaid selleks, et saada tuttavaks oma ainete kohase kriitikaga. „Contemporary Literary Criticism" ongi selle eesmärgiga, avaldades kriitikat hästi tuntud kirjanike loomingu kohta. Iga köide hõlmab kuni 150 autorit, kelle kohta avaldatakse kuni viis väljavõtet nende töödele kirjutatud kriitikast. Gale Research Company juures on rohkem kui 57.999 kirjaniku biograafilised andmed, kes on elanud pärast 1960. aastat.

Esimeseks balti kirjanikuks keda selles sarjas vaadeldakse on meie luuletaja Ivar Ivask. Talle on antud ruumi kolmel tavalise raamatu laiusel veerul. Ivask jagab oma naabrust maailmakuulsa Christopher Isherwoodiga. Ivaski biograafilistes andmetes öeldakse, et ta on eestlasena sündinud poeet ja teadlane, kes elab praegu Ameerikas. Tema armastus ja koduigatsus kodumaa loodusliku ilu juurde on ta luuleolemuseks. Ta värss on kombatav füüsiline lüürika akuutse looduse sensitiivsusega. Ta on WLT toimetaja.

Esimesena on avaldatud katke Alexander Aspeli kriitikast Ivaski luuletuskogu „Tähtede tähendus" puhul, teisena Mall Jürma kriitika luuletuskogu „Verikivi" kohta ja kolmandaks Valev Uibopuu kriitika viimase valikkogu „Elukogu" üle. Need on varem ilmunud ajakirjas Books Abroad ja World Literature Today.

Korp! Vironia 80. a. juubelijumalateenistus

Korp! Vironia 80. aastapäeva puhul toimub neljapäeval, 27. novembril kell 19.30 õhtul jumalateenistus Vana Andrese kirikus armulaua talitusega. Esineb Estonia Segekoor vil! R. Toi juhatusel.

Andres Kingissepa maali eest maksti $6.000

Torontos Bel Air tänaval (nr. 25) asuvas International Fine Art Gallery's on juba teist nädalat olnud avatud kunstinäitus, kus on prantsuse impressionistide joonistuste kõrval ka kaks tänapäevast kanada kunstnikku ja meie kunstnik Andres Kingissepp kahe suuremõõtmelise tööga, olles oma realismiga tugevas kontrastis vanameistrite joonistustele.

Näituse avamise puhul müüdi kohe A. Kingissepa suurem 150 x 200 centimeetri suurune õlimaal, mille hinnaks oli 6000 dollarit. Teine maal on pisut väiksem ja maksab $5.500. Neis töödes on Kingissepp täiesti uued vormid leidnud maastiku kivistusest, kuhu pinnale on efektuse absoluutsemaks saamiseks kinnitatud kõrstaimi. Esimese töö müügi puhul tekkis koguni teatus võistlus kahe ostasoovija vahel.

Varas eesti pensionäride juures

Ühel vargapoisil, kes „külastas" üht eesti abielupaari nende villas, oli palju õnne. Sel ajal kui pererahvas, kaks pensionäri, aias töötasid, läks vargapoiss tuppa, kuna villa uks oli lukustamata. Seal võttis ta köögi laualaekast ära nende nädala söögiraha, Rkr. 400:— (ca $150), jättes aga järgi peenema vahetusraha. Prouale, kes mõned minutid peale varga köögis viibimist teda õuel kohtas, vabandas varas, et on aadressiga eksinud ja jalutas rahulikult väravast välja. Eestlased varast ei tunnud ja politsei ütleb, et tabamiseks ei ole suuri lootusi.

T.

Väike Lugus tuleb aktusekõnelejaks

Alustati Eesti Vabariigi 63. aastapäeva tähistamise eeltöödega

Möödunud nädalal toimus Eesti Majas nende Toronto eesti organisatsiooni esindajate nõupidamine, kes on aastaid olnud kaastegevad selle rahvusliku sündmuse sisustamisel, kuna üldorganiseerijaks on alati olnud Toronto Eesti Selts.

Arutlusel oli ruumide küsimus, kuna viimastel aastatel kasutusel olnud Toronto Ülikooli Convocation Hall oma halva akustikaga on teinud tuska esinevaile kooridele ja solistidele. Ruumid on aga igal juhul eelseisvaks aktuseks kinni pandud. Üldse on ruumid igal pool väga kalliks läinud, või nende soodsama hinna muudab kalliks ruumi kasutamisega seotud inimeste palkamine nagu valvurid, tuletõrje jt.

Kava suhtes on olnud kontaktide võtmisi mitme kooriga ja solistiga,

kuid need on alles läbirääkimiste käigus ja peaks selguma lähemal ajal peetavaks järgmiseks koosolekuks.

Kõne all oli ka uute ideede rakendamine, et senisest shablooniseks muutunud vormist välja saada.

Oma lubaduse kõnelema tulekuks on andnud tulihingeline rahvuslane Vaike Lugus Ameerika Ühendriikidest, kelle rahvuslikud kõned on alati olnud sütitavad, julgustavad ja meelekindlust sisendavad, mistõtu tema valik ja temalt saadud nõusolek tagavad aktuse sisule tugeva aluse.

o Stokholmi Stadtshusetis promoveeriti 92 uut tehnoloogia doktorit ning Kuningliku Tehnikaülikooli 9 audoktorit. Viimaste hulgas oli eestlane fil. lic. Erik Saare, kes aastaid on töötanud sama tehnikaülikooli juures uurijana.

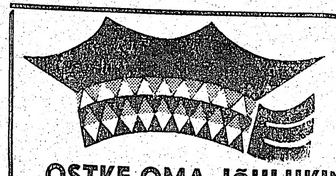

The Lapland Shop
2420 Lawrence Ave. E.
Scarboro, Ont. M1P 2R5
Telefon 751-3201

OSTKE OMA JÕULUKINGID VARAKULT

Suur valik mitmesuguseid kinke Soomest: põhjapõdra-, lamba- ja muid nahku ⊙ „Flokati" vaipu ⊙ lambanahkseid mütse, kindaid, susse ⊙ klaaskaupu ⊙ „Fufel" nukke — ainulaadne kollektsioon Kanadas.

RULOOD (aknakatted) valmistage ise ja säästke! Ostke meetriviisi — ilusad mustrilised puuvillased ja linased materjalid Soomest mitmesugustes laiustes. Akna ette riputamiseks samas saadaval seadeldis (laius tellitav.)

Avatud 8—8. Helistage ette **751-3201**

ÄRI LÕPETAMISE VÄLJAMÜÜK!

9-osalise imporditud tiik söögitoamööbli hinnad, mis kunagi EGA KUSAGIL EI KORDU.

	Reg.hind	Müügihind
Puhvet 72", „Hutch" 72"	$799.00	$298.00
Söögilaud 10-le	$895.00	$445.00
Tool	$169.00	$ 98.00
Seinariiul (valge) 87" x 62"	$498.00	$198.00
Seinariiul (valge) 96" x 72"	$695.00	$325.00

Laos elu- ja magamistoa mööbel. Valik roosi- ja tiikpuust seinariiulid. Mööbliriided. Tiik 4' x 8' x ¼" „plywood". Tulge „station wagon'iga" või mis on teil transpordi vahendiks ja võtke natuke raha ka kaasa!

73 Jonesville Cres., tel. 757-5923
Eglinton ja Victoria Park

IMPORTED SCANDINAVIAN FURN.
Mati Vaher

„Põhjakotka Lend '80" diapositiividel

Meenutuskäik skautlikku laagrisse, ESTO-80 pidustusele ja Norrasse

Möödunud pühapäevaõhtul kogunes Eesti Gaidide ja Skautide malevate liikmeid Eesti Maja Noorteruumi, kus toimus läinud suvel malevate esindusüksuste Rootsi sõidu „Põhjakotka Lend '80" meenutusõhtu, millele elasid kaasa need, kes sellest osa võtsid ja teised, kes sellest ei olnud saanud osa võtta.

Diapositiivid olid Ants Küttilt, kes oli olnud agar fotomees ja teinud kuni paartuhat võtet. Neist oli ta abikaasa Tiia Kütt valinud umbes 700. Õhtu esimesel poolel oli 300 diapositiivi „Vikerkaare" skautlikust nortelaagrist. Ülejäänud osa aga ESTO-80 sündmusist, Norra reisist ja muudest kohtadest Rootsis.

Õhtu avas Eesti Skautide Malev Kanadas juht skm Silver Kask,

öeldes et meenutusõhtu on samal ajal ka noorteajakirja „Tulehoidja" tuluõhtu, milline vajab suuremat majanduslikku tuge.

Ta andis üldjooned järgnevale programmile ja tänas Toronto skautlike noorte esindusüksuse juhte skm Enn Kiilaspead ja gdr Anne-Mari Kaunismaad.

Tiia Kütt seletas kava ja sellejärel alustatigi diapositiividel matka Rootsi piltidega lennujaamast, lennukist, Rootsi ja sealt edasi Metsakoju jõudmist ning tutvumist uue keskkonnaga. Teatavasti sõitis Rootsi 106 skauti-gaidi, kellest täisajaga olid laagris 80.

Teadmine sajurõhkeist laagripäevist on üldine,

aga et seal sai enamuse ajast olla vaid vihmakuubedes ja soojades rõivastes, tuleb just neil diapositiividel esile.

Vahetevahel näis siiski päiksepaistet olevat ja selle nautimist. Rohkesti oli vaateid Metsakodu kaunile maastikule ja Luigejärvele.

Võtetel on kirjeldusi noorte laagrialasest tegevusest, pikemast 15 km matkast, mis jäi saju kätte. Toodi märkmeid heast söögist ja ühest õunapäevast; viimasest tundsid Toronto noored erilist puudust. Kuid Kanada eesti skautidel oli eriliselt tähtis osa laagrielus täita, see oli oma 17-liikmeline orkester, kes andis sündmusile bravuurust ja rütmi.

Osa võtteid oli Ränikivi külast, kus noored viidi nende esivanemate elukohtadesse ja -kommetesse.

Pildid püstkojast, palkehitusest, õlgkatusest andsid selle keskkonna, kus seinte vahel aga toimus elav töö, ketramine, kudumine, taimedega värvimine,

kus Endel Ruberg tegi oma nahatööd, kõrvallaual puidust eesti õllekannud rahvusliku puutöö esindajaina.

Laagri elust toodi pilte Ameerika eesti noorte oma maa sünnipäeva tähistamisest 4. juulil, kuid sünnipäevi tähistasid ka mitmed teised.

Üheks osaks oli ESTO-80 avamine, kus rongkäigus olid ka eesti muinaskangelased Vanemuine, Vanapagan jt., suur osa aga rahvarõivais ja vormides.

Külalispäev tõstis 700 elanikuga laagripere suureks.

Viimasteks võteteks oli suurlõke selle esinemistega. Tulevikku vaatamise päeval anti hõõguvad söed koldest Kanadale, kui maale kus on järgmised Ülemaailmsed Eesti Päevad,

kuna siis ei teatud, et Austraalia need omale saab. Viimasteks võteteks on asjade kokkupanek, lahkumised, kuni Vikerkaare laagrivärav jääb selja taha ja siis vaade sellele veelgi kaugemalt kuna pilvisele taevale vormub tõeline vikerkaar.

Pärast lühikest vahenega,

et külalised saaksid osta ja süüa Maido Silma poolt „Tulehoidja" heaks annetatud röstitud maisiteri, jätkati pidustusi Stokholmis,

pärast käidi Norras kuni jälle Põhjakotka turjal tagasiteed alustati. Viimane pool on aga tuttav juba varemnähtud filmide põhjal.

Lõpuks esitas Jaak Järve veel oma pooletunnise diapositiivide programmi „Vikerkaare" laagrist, kuhu ka heli oli juurde sünkroniseeritud.

Esitatud diapositiive kommenteerimisel oli taustal pidevalt noorte skaudilaule, mis selle pika piltiderea skautliku omapäraga rikastas.

Eesti Gaiderid tähistasid koondise 25. aastapäeva

Eelolev Taliharja pidustus pühendatakse Marie Underi loomingule

Käesoleva aasta veebruarikuus täitus 25 aastat Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondise asutamisest. Kuna äsja möödunud tegevusaasta oli eriliselt juubelite ning suur-ürituste rohke, tähistati koondise veerandsaja juubelit 9. novembril k.a. ainult liikmeskonna osavõtul.

Olgu selgituseks mainitud, et Eesti Gaiderite Kogusse kuuluvad kõik nooremgaideriks ja gaideriks edutatud juhid. Koondise ülesandeks on abiks olla Malevale eesti gaidlusse ja eesti noorte rahvuslikku kasvatusse puutuvais küsimusis õigete seisukohtade leidmisel ning majandusliku kandepinna muretsemisel.

Veerandsaja juubeli tähistamise koosviibimine kujunes meeleolurikkaks ürituseks. Öeldi tänusõnu neile paljudele, kes on aktiivselt osa võtnud koondise tegevusest ning

kõigile endistele juhatajatele, kes ise kohal viibisid, kinnitati tänutäheks rinda lilleõis.

Koondise tegevust on 25-e aasta jooksul edukalt juhtinud gdr'id Frida Kasper, Irene Vau-Ruus, Leena Aare, Lisanne Vaher, Inga Toomes, Hilda Kuutma, Juta Tammik ning praegu on juhatajaks gdr Hilja Kuutma.

Aatekaaslased lõunapool piiri kinkisid juubilarile enda valmistatud Rõuge rahvarõivastes nuku. Kirjalikud tervitused Ühendriikide Eesti Gaidide Malevalt ning Gaiderite Kogu Koondiselt ja gdr Leena Aarelt saabusid paar päeva peale juubeli tähistamist.

Gdr Irene Vau-Ruus, kes kohale saabus Ottawast, esitas humoorika ning väga ülevaatliku lugulaulu koondise 25 aastasest tegevusest.

Tassi kohvi juures meenutati möödunut ning vaadati tulevikku ja maitsti juubelikringlit, mille oli küpsetanud ngdr Ellen Kütti. Maitsva kohvilaua eest hoolitses gdr Õie Punno.

Vahetult enne juubeli koosviibimist toimus Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondise korraline peakoosolek. Koosoleku avas palvusega ngdr Laine Loorand ning hiljuti lahkunud Koondise vanimat liiget ning Maleva lugupeetud auvanemat gdr Elsa Raudseppa, mälestas Maleva juht ngdr Tiia Kütt. Marie Underi mälestuseks lauldi ühiselt „Kus on eales eesti tütreid", laul, mille poetess oli loonud eesti gaididele.

Asjalik koosolek, mida juhatas koondise juhataja, kinnitas möödunud tegevusaasta aruanded ning seadis ülesse eelseisva tegevusaasta sihid.

Muu hulgas on eelmiste aastate eeskujul kavas korraldada gaiderpäevad, jüripäeva kokkutulek koos Skautmasterite Kogu Koondisega ning populaarseks saanud Taliharja pealelõuna.

Üksmeelselt otsustati pühendada Taliharja eeskava kadunud suurpoetessi, Marie Underi, loomingule.

Traditsioonilises sõprusringis lõpetati koosolek eesti gaidide hümniga, „Eesti, mu armas, kallis kodumaa".

Hilja Kuutma, gdr.

SPORT

Eestlased edukad laskevõistlustel

Sagedased on olnud laskevõistlused mitmesugustest relvadest ja riistadest. Suuhumis peetud kuni 25-aastaste karikavõistlustel laskmises tuli esikohale olümpia kiirlaskmises Raul Kurus 594 silmaga. Olümpiapüstolilaskmises oli Piret Pihel 577 silmaga teine.

Samas peetud karikavõistlustel laskmises sai esikoha Eesti Põllumajanduse Akadeemia üliõpilane Anne Oberg väikepüssi standardis (3 x 20 lasku) lastes 577 silma.

Kolmandat korda tuli kiirlaskmises ringmärgile Eesti meistriks Peep Sõber 569 silmaga. Õhupüstoli võistlusel lasi ta 385 ja vabapüstoli laskmises 571 silma; viimane on uus Eesti rekord.

Vabapüssi suures standardis (3 x 40 lasku) sai meistritiitli Mati Nigul, saavutades oma parima ja Eesti kõigi aegade teise tulemusena 1166 silma. Olümpia kiirlaskmises siluettidele oli parim Vello Orav 594 silmaga.

N. Liidu ametiühingute meistrivõistlustel Disbanbes vibulaskmises jäi Kersti Veer 2 x 30 m harjutuses 671 silmaga kolmandale kohale, kuid suures standardis, FITA-2 laskmises ta sai 2476 silma, mis on ta enese parim ja Eesti kõige aegade teine tulemus.

Spordiuudiseid kodumaalt

Eesti sulgpallimeistriteks tuli tütarlastest teistkordselt Mare Reinberg ja poistest esmakordselt Tiir Vapper.

☆

Elva lähedal peeti Eesti meistrivõistlused jalgrattasõidus, millest võtsid osa kõik Eesti paremad sportlased. Meeste 24 km rajal sai teistkordselt meistriks Gaido Paar ajaga 1.09.43. Eesti jalgrattakuulsus ja olümpiavõitja Aavo Pikkuus jäi teisele kohale ajaga 1.12.40, kolmas Alar Krull 1.12.52. Juunioride ja noorte võistlusel oli 15 km distantsil parim tartlane Arvo Mõttus, aeg 44.51.

☆

Saaremaal toimunud Tehumardi—Kingissepa (Kuressaare) 20 km maastikujooksuga lõpetati tänavune ülipikamaajooksjate seeriavõistlus, millest võttis osa 80 jooksjat. Esimesele kohale tuli tartlane Aare Kuum ajaga 1.03.14, kes samaaegselt sai tänavuse seeriavõistluse auhinna. Teiseks jäi Avo Järv Tallinnast ja kolmandaks saarlane Vladimir Heerik.

☆

Tallinnas peeti Eesti poksispordi ühe rajaja Nigul Matsoo XIII mälestusvõistlused, millest 145 poksijat osa võttis. Eesti sportlased said kolm esikohta, kuid nimed näitavad, et eesti nimedega poksijaid nende hulgas ei ole. Raskespordis on üldse venelased võtnud omale märgatavalt suure ulatuse.

☆

Tartu ülikooli aulas toimus Paul Kerese II mälestusfestival, mille raames peeti välkturniir, simultaane ja muid maleüritusi. Esimeseks suuremaks võistluseks oli Eesti—Moskva vaheline matsh kümnel laual, kus Eesti meeskonnas mängisid praegused paremad mängijad Iivo Nei, Gunnar Uusi, Jaan Ehlvest, Andres Vooremaa j.t., võites Moskva meesmaletajad 7,5:6,5, kuid eesti naised jäid venelastele alla vahekorraga 1:5, mis andis Moskvale üldvõiduks 11,5:8,5.

☆

Eesti juunioride korvpallikoondis käis Soomes võistlemas. Kotkas peetud võistlusel said eestlased kaks võitu, 92:70 ja 85:80.

Pühajärve regatt

Pühajärvel toimus kauni sügisilmaga Pühajärve regatt, millest 54 paati 82 selle ala sportlasega osa võtsid. Lisak tippsportlastele võtsid võistlustest osa ka veematkajad ja süstapurjetajad. Ühtekokku selgus paremusjärjestus seitsmes paadiklassis, kes kõik läbisid distantsi ümber Kloosti saare (ca 4 km).

Regati üldvõitjaks tuli Tartu sportlane Andrus Öövel, kes oli kiireim meeste ühesüstal 19.56-ga. Neli sekundit hiljem jõudis finishisse Tartu Ülikooli kehakultuuri üliõpilane Hannes Torn ja selle järel Tallinna Pedagoogiumi üliõpilane Raul Suup.

Kanuude paremusjärjestus oli 1) Koit Põder, 2) Urmas Praakli, 3) Kaimas Kunnus. Naiste kahesüstal oli esimene Pärnu paar Annely Lumiste—Agnes Purlau, teine Margit Piirsoo—Eve Pettai ja kolmas Heli Vassa—Üle Utsali. Meeste kahesüstal olid võitjad Heino Kurvet—Aleksandr Setshko, teisel kohal Mart ja Mati Lill, kolmandal Ivar Metsküll ja Taavi Rajasalu.

Kõige rohkem osavõtjaid oli kahekanuudel, kus esimesteks tulid Tõnis Avingo—Anti Kipper, 2) Henno Hollo—MadisTsrik, 3) Heino Kiudma—Tiit Kõiv.

Minneapolise ja Thunder Bay võistlesid laskmises

Thunder Bay Eesti Seltsi Spordi Ringi laske- ja kalapüügivõistlused

Thunder Bay eestlaskonnas on tähelepanu osutatud laskespordile. Suvisel ESTO-80 laskevõistlusel esindasid sealset eestlaskonda vennad Erik ja Allan Sokk, kes ka äsja viibisid Torontos siinse Püssi- ja Püstoliklubi lipu õnnistamisel ja suviste võistluste medalite üleandmisel. Võistlused on olnud kaheilmelised, ühel pool on toimunud Spordi Ringi laskevõistlused, teisel kalapüügivõistlused.

Suvisel kalapüügi võistlusel Pakashkani järvel 2. ja 3. aug. oli õnnelik võitja Vieno Tõnts, kes sai koha klassis 1. ja 2. auhinna, kuna suurima havi tõmbas välja Spordi Ringi esimees Kalju Puna.

Spordi Ringi laskurid on suvel igal pühapäeval hoolsasti treeninud ja pidanud 22. kal. püssist 3 omavahelist võistlust — kolmest asendist a 20 lasku 50 meetrile standard-märklehte. Kahe parema võistluse tagajärgede summa osutas võitja. 1. Erik Sokk 1987 punkti, 2. Allen Sokk 1078, 3. Andrei Kalda 1050, 4. Lembit Liigvald 1043, järgnesid Ilmar Kase, Harry Teramaa ja Kalju Õun.

Iga-aastane ja järjekorras 15-nes Minneapolise ja Thunder Bay vaheline „maavõistlus" 22 kal. püssist oli sel aastal Thunder Bays 31. augustil.

Mõlema linna laskurmeeskonna tagajärgedeks arvestati nelja parema laskuri tulemused.

Minneapolisest lasksid: Tiit Raid, Tiit Treude, Vello Raigna, Lembit Bobul, Osvald Lepsik ja Mart Raigna. Thunder Bay: Erik Sokk, Allen Sokk, Lembit Liigvald, Andrei Kalda, Ilar Kase, Harry Teramaa ja Kalju Õun. Võitis Thunder Bay 21 punktiga, kaitstes K. Õuna 1979. a. väljapandud karikat teist korda. Kuna Spordi Ring on kohalikest organisatsioonidest kõige aktiivsem olnud, siis on loota peost rohkearvulist osavõttu, kaasaarvatud külalistega Minneapolisest.

Omavahelise laskevõistluse 7. sept. täiskaliibrilisest püssist võitis A. Kalda, 2. Harry Teramaa, 3. Lembit Liigvald ja 4. K. Õun.

Mootorsportlasist Eestis

Eestis on mõnel määral ka autosportlasi. Lõuna-Eestis toimusid N. Liidu autorallimeistrivõistlused. Valga, Võru ja Põlva rajoonide teedel tuli sõita 704,5 km, sellest 294 kg kiiruskatseid. Võistlus toimus neljas masinaklassis. Eesti autosportlased olid eriti head „Volga"-klassis, kus nad saavutasid kolmikvõidu: meistriks tulid möödunud aasta meistrid vennad Hardy ja Udo Mets Tallinnast, teiseks Rein Raun ja Rein Soon Tallinnast ja kolmandaks Paide mehed Margus Virkoja ja Mati Tiidelepp.

Kuni 1300 kuupsentimeetriliste masinate klassis saavutasid hõbemedali Ivar Peedu ja Juhan Kasemaa. Kuni 1600 kuupsentimeetrilistes klassis teise koha Endel Kabra ja Arvo Rebane Viljandist. Meeskondlikult oli parim Eesti.

Eestlased käisid ka Hispaanias peetud autode rallivõistlusest osa võtmas. Tallinna autosportlased Eedo Raide ja Georg Valdek jäid kuni 2000 kuupsentimeetriliste masinate klassis viiendale kohale; võistluse üldjärjestuses aga olid 13. kohal.

Suhkruveini skandaal Saksamaal

Veiniskandaal, mis on enneolematu ulatusega Lääne-Saksa ajaloos, on paljastamisel. Kuus prokuröri ja kriminaalpolitsei spetsialisid on tööga üle koormatud, kuna asjasse on segatud ligemale 2000 veinitootjat ja 200 veinikaupmeest.

Neid süüdistatakse suhkru lisamises veinidesse halbadel veiniaastatel 1977—79 — millise kuriteo eesti maksimaalne vanglakaristus on kolm aastat.

Suhkru lisamine parandas kvaliteeti, kuid tegemist polnud enam ehtsa produktiga. Riiklikud kontrollandid on viimastel aastatel olnud suhteliselt lohakad — näiteks oleksid nad üsna varases staadiumis pidanud taipama, et midagi erakorralist on toimumas. Sest igal pool veiniaedades oli näha siniseid kanne Kõlnis toodetud vedelsuhkruga.

Veinitootjate raamatupidamises midagi näha ei olnud, sest vedel suhkur maksti välja kohapeal sularahas. Või siis oli see raamatutesse kantud „mesilas-söödana" — kaunis ohutu trikk, kuna veinidistriktides on mesilaste pidamine tavaline kõrvalharrastus.

JÕULUD LÄHENEVAD KIIRESTI

Tellige varakult suitsusinki, -kalkunit jõululauale.

VERIVORSTID JA VALGED TANGUVORSTID

Uus saadetis islandi heeringaid ja heeringafileesid
Meil on suures valikus soome j.m. skandinaavia toiduaineid ja delikatesse

Helistage 425-0450

Äri avatud dets.: esmasp.—neljap. 8—6, reedel 8—7, laup. 8—4.
Enne jõulu: neljap., 18. dets., reedel, 19. dets. 8—9, laup. 8—6
esmasp., 22. dets, teisip., 23. dets. 8—9,
JÕULULAUPÄEVAL 8—2

VIKING FOODS & IMPORTS

133 Laird Dr., Toronto, M4S 3V5 — Telefon 425-0450

VABA EESTLASE talituses müügil:

Maria Koppermann

„Minu 12 aastat Siberis"

HIND $12.— + saatekulu 70¢

„EESTI RAHVASTIK"

Rootsi eestlaste esinduse väljaanne 16 lk.

HIND $4.— + saatekulu 40¢

„KODUMAAL KEELATUD RAAMATUD"

Raamatukogudest ja antikvariaatidest kõrvaldamisele kuuluvate kodanlikul okupatsiooni ajal Eestis ilmunud väljaannete koondnimekiri II osa. Ümbertrükk kodumaal ilmunud raamatust, 1963 a. 170 lk.

HIND $9.— + saatekulu 70¢

VABA EESTLASE TALITUSES müügil
stereo heliplaat

INGEMAR KORJUS bass-bariton

CHARLES KIPPER — klaverisaade

Metsateel (A. Kapp), Ennemuiste (M. Saar), Üks suu (M. Saar), Muremaa (R. Päts), Laul sõnajala õiest (T. Vettik), Sind tervitame kuldapäike (A. Karindi) ja Rändaja õhtulaul (J. Tall) ja rahvalaule: K. Raidi seades — Laulu mõju, Kui ma hakkan laulemaie, Ära viies ja Kivikasukas, L. Virkhausi seades — Kus on kus on kurva kodu, V. Kappi seades — Linakatkuja ja J. Zelgeri seades — Kanneldajast vend.

Hind $9.50 pluss postikulu $1.—

ASTA WILLMANN

Seal kus voolab Amazonas

23.

Kõik lõustad siin ent osutuvad elusuurusiks kui nõnda võiks öelda ning ost lükkub seetõttu järgmisele, „omakäe" päevale. Tänane aga viib kokku veel millegi ootamatuga musta mandri südamest. Üpris kitsad on munakivised tänavad mis järsult tõusevad „Mount Carmole", Karmeli mäele; kivise hoolimatusega kokkulitsutuina tunduvad ka majaderead kummalgi pool, nii et autodest, — mis! — bussidest veel enamgi, saavad kui päratud korgid saviplaskude kaelus, lükat või tõmmat nähtamatuist punnivinnadest. Klaustrofoobilist tunnet ei leevenda ka väike väljak, mis päratu Carmo kiriku kägistuses näikse ise õhku ahmivat ning hämaras kirikus endaski on verised vermed Kristuse kujul eimitte enam pintsli illusioon vaid kivi — rubiinid.

Pärandid kaugest kodumaast

Sestap on heledalt valgustet, läikievasse „Gerson'i" hõbesepa ärri astudes tunne, otsegu oleksin täie väega teed murdes tungind läbi mingi tuunja kalju-massi mineraalide ja metallide helkivasse puhtusse ta südames, komistand otseti kristallide geoloogilisse kasvuhoonesse, kus esmahoobil lööb meeled pisut nagu juhmiks hõbedane rusikas poleerit jacaranda puust käsivarre otsas laias valguses keset letti, põial surut esimese ja teise sõrme vahele — rahvusvaheliselt tuntud pornograafiline zhest! Ei pärine too figa küll Eedeni aiast, ent pikk lugu on tal seljataga ometi, mille algus kuski Kesk-Aafrika usundites, kus ta nii sigivuse kui ka maskuliinse potentsi sümbolina oli otsustav tegur, liikudes koos usu ja inimestega hiljem siia mailegi — meenutamaks igaüht, et rahva surmaks võõras paigas ei tohi orjasaatus saada teps; ja see tähendas lisaks veel trotsi, otsust vastu pidada, ükskõik mis. Leebemate aegade saabudes mahenes too figa ent bahialaste armastatuimaks, õnnetoovaks talismaniks, lemmik kinke-esemeks — inimlikult imelik vastaklus, mille kohaselt maist õnne ei saa keegi endale ise osta, taevast õnnistust aga küll! — nagu kinnitab kiriku lugu.

Umbkaudu samasugune lugu käib kaasas ka ta kõrval hiilgava rinnanõelaga, õigemini näpitsa, „la penca'ga", mille kontuuri määravad kaks kaarjat kaktuse lehte (la penca) eksootilise linnuga kummalgi ning all ääres jooksev kett, millel ripub hõbedast puuvilja, õunu, ananasi või mistahes. Kunagi oli see ehe isanda kingitus orjale, mida kanti kas kaelas või vööl, märkimas kandja ühiskondlikku staatust; keti küljes rippuvad puuviljad ent lisandusid sedamööda kuis kasvas isandale tulutoovate teenete hulk; nõnda märkis siis too la penca ka kandja enda turuväärtuse, surma puhul aga tagas ta kandja väärtusele vastava matusetalituse kulud. Sestap sai temastki leebemate aegade tulles siinse rahva ärmsamaid ehteid. Ja on saada mõlemaid, nii figat kui la pencat just igal pool, igas suuruses — nii õilsas hõbedas kui ka odavamas metallis.

Kurjadele vaimudele keeltnäitav lõust, trotsi täis figa, ja lojaalsust sümboliseeriv la penca — maine kolmainsus, mille vägi mustade orjade huulilt veeretas siinsele mandrile naeru? Nii ehk küll. Ajaloos, igal juhul, on vähe hetki, mil ühte, teist või kolmandat, õieti küll kõiki kolme korraga, elule vastupidamiseks vaja ep oleks . . .

Vaesus oma halastamatus tegelikkuses

Tuur jatkub laias kaares Atlandi kallast kaudu — luksuslikke villasid, viisakaid kodusid ja üpris viletsaid onne läbisegi ning siis, all heldet taevasina ja sooja avarust, oma halastamatus tegelikkuses — alagado, Bahia, s.t. Salvadori slamm, viletsam veel kui Rio favelad, sedavõrd koguni, et on temast saand turismi huviobjekt! Teisest küljest — oleks naeruväärselt abitu üritus püüda seda varjata — parem siis juba ausalt näidata ning tunda ennast maailma ees ka — ausana . . . Ja me näeme — tohutut vai-asulat Atlandi mudaseil mõõnalammidel, jumal teab kust ja kuidas kokku korjat-kerjat-varastest materjali juppidest hütid, millede kirjeldamiseks asjatult otsin vastavaid sõnu, hoiduvad nii tihedalt üksteise kõrvale otsegu väldiks nad sel kombel kokkulangemist: nende vahel kulgevad kitsad, pinnulised ning lapit plank-käigud, selle „linna tänavad" kümneile ja kümneile tuhandeile. Elekter pole siin isegi unistus, kloaaksüsteemiks on Atlant oma tõusude ja mõõnadega; vett joogiks ja toiduks ent tuleb osta sularaha eest — neil, kel raske lapsi maksuvabadesse koolitundidesse saata, sest nõnda kahaneks kerjatundide sissetulek ning jääksid vähesemaks ennegi vähesed suutäied perekonna toidulaual. Räpasus, lehk, lootusetus . . . Noored ja vanad kummargil seljad, jalad-käed mõõnamudas, päevipikku otsides söödavaid tigusid . . .

Ent tänulik jumalale on inimene siingi. Lihtne ja massiivne Bomfim'i kirik vetelähisel mäenukil on nii nonda verivaeste kui jõukamate segaverelistest bahialaste elusüda, millest vereringvooluna tuikab läbi põliseid traditsioone ning maiseid kui taevaseid lootusi. Kõige uhkemalt värvikais rahvarõivais, lilledega kruusis pealael, tullakse siia neljapäeval enne jaanuari kolmandat pühapäeva pesema ta treppe —kaunis rituaal nagu paljud teisedki, milleta tuherduks igapäev ja kogu elu. Ta votiiv-kambri laest ripub vahast-puust-plastist käsi-jalgu, märkimas jumala ime läbi parandet ihuliikmeid, seinad on täis tänulikkude fotosid, nende seas mees lehmaga, õnnenaeratus näol, s.t. mehel, mitte lehmal, kes vaevalt mõistis, mis ime temaga sündis.

Uskumatult imelikud skulptuurid

Väljas ümberkaudu aga kaubaputkad — kribu-krabu, sitsi-satsi, odavaid puulõikeid, nahktöid, Jeesuse büste, muidugi, vaheldumisi pits-pluusidega. Püüan leida jupikest kuulsat bahia käsitöö-pitsi, ent kogen, et on siingi loiutand inimese sõrmed vabrik ja masinad; kiriku ees müütavad poisikesed nailon paelakesi, mis tagavad kolme salasoovi täidemineku, kui neid randmelt ei võta enne kui nad ise seal katki kuluvad. Uskumus ulatub tagasi merehädalisteni ja päästva köieni, kes taevale antud lubaduse kohaselt ehitasid siia kiriku, sellest siis nimi — Bomfim — Hea Lõpp.

Lõpp hea — kõik hea! — tundub mullegi, kui kiriku tagant umbropsu ringi minnes seisan äkki väljapaneku ees laudadel ühe pisipoe ukseavas; ja on see nii kvintessentslikult bahialik, riivatugi, et puhkeksin laginal naerma, kui poleks tegemist kirikupoega, pühade esemetega peamiselt. Igal juhul seisab kõrgemal laual ligemale meetri pikkune keraamiline Jeesus, käed õnnistavalt laiali, rohkeis voltides langeva valge rüü ots visatud elegantselt üle õla, nii et paistab selle rikas, helepunane vooder; lausa Jeesuse kõrvale ent on enese nihutand samasuur, kaunite kurvidega alasti naiskurat, nöörkitsas „bikinis", rinnad uljalt kikkis, käed väljakutsuvalt puusas, ise üleni läikivalt tulipunane, sarved ja kõik ning pikad juuksedki seljal — nisuke kalasaba kaotand ja põrgu teenistusse hakand, noh, Lorelei! — mõlema jalge ees, madalamal laual, istub aga rõõmsailmeline neegripaar, naisel seljas valge hõlst, mehel jalas valged püksid, kõik muu kui must antratsiit; isevärki kvarteti taga põrandal ent hiilib julmailmeline bandeira pruunis seemisnahka ülikonnas, helekollane nahkmüts peas . . . Võta või jäta — nali on üks „kuradi tõsine asi" — või ka vastupidi — tõsine asi on vahel „kuradi naljakas", või vähemalt uskumatult imelik nagu kinnitavalt kogesime juba järgmisel päeval.

(Järgneb)

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 795
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

UUDISEID KODUMAALT

Kodumaal on keskkonnakaitsekomisjon oma istungitel pidevalt arutanud vete reostamise juhtumeid, maa- ja veekoodeksi ning looduskaitseseaduste täitmist. Rahul ei olda kruusaaukude kasutamisega, sest pahatihti ei kaevandata neid lõpuni, samuti jäetakse eelnevalt kogumata must muld, mis on väärtuslik loodusvara. Nüüd ei lubata uut kruusaauku enne Paide rajoonis avada, kui vana on täielikult tühjaks tehtud. Maastikuhooldusega on aga seotud vete puhtuse probleemid. Viimasel ajal olevat küll rida puhastusseadmeid Paides, Säreveres, Aravetel jm. käiku lastud ja ehitamisel need on Kirnas, Roosna-Allikul jm., kuid probleem olevat siiski palju keerulisem, sest reovesi ja virts vajuvat maapinda. See on eriti halb Pandivere kõrgustiku nõlvadel, eelkõige Järva-Jaanis, Koerus, Esnas ja Roosna-Allikul. Paide rajoonis aga olevat kümmekond jõgede reostajat. Rajoonis olevat vaja vee peale õlide püüdjat, et saaks õnnetuse korral veepinnalt õli ikkagi kätte.

*

Lihulas oli raskusi lillede saamisega. Seda tunti ajal, mil aiad olid täis suviseid õitsevaid lilli. Pärast nurinat lahendas nurinat põhjustanud olukorra kooperatiivi esimees P. Udras. Nüüd hakkab Lihula olukorra parandamiseks Lihula alevis elanikelt lilli ostma Haapsalu Rajooni Tarbijate Kooperatiivi varumiskontor. Lilli ostetakse alevi elanikelt, kes lilli kasvatavad ja kel neid oma tarbest üle jääb ning kooperatiiv turustab neid Lihula toiduainetekaupluses.

*

Kivõli linnas on sageli nurisetud auklike tänavate üle, mis raskendab bussiliiklust. Nüüd lubas linna täitevkomitee hakata halvimat Soo tänavat parandama. Kuna Lepa tänavale alles 1976. aastal tehti suurem korrastus ning sõidutee laguneb seal suure koormuse tõttu kiiremini, pole siiski tekkinud auke saadud „operatiivselt likvideerida" asfaldi vähesuse tõttu.

*

Kodumaal organiseeritakse uut müüti kommunistlike noorte ajaloole kaalukama mineviku andmiseks. Nimelt olid kõlanud 3. sept. „Internatisonooli" helid Harjumaal väikese Võisilma talu juures, kus avati pidulikult Eestimaa Kommunistliku Noorsooühingu I kongressi delegaatide mälestusmärk. Nimelt olevat seal talus 58 aastat tagasi tulnud kokku kuusteist eesti noorkommunisti oma esimest kongressi pidama. Mälestusmärgi avamisel ütles ELKNÜ Keskkomitee praegune esimene sekretär D. Visnapuu, et praegu kuuluvat Eestis komsomoliorganisatsiooni üle 150.000 noore. Noored olevat ise töötanud mälestusmärgi püstitamisel ja dokumentide kogumisel, mis tõendavat selle kunagise sündmuse suurt tähendusrikkust.

LEENA KAI ROSENBERG
Sündinud 1959. a. Torontos. Keskhariduse omandanud Victoria Park Secondary School'is. Lõpetanud Ryerson Polytechnical Institute'i raamatukogunduse kursuse 1980. a. kevadel. Töötab nüüd omal alal arstiteaduse raamatukogus St. Michael'i haiglas.

VIVIAN KAY SEPP
Sündinud 1957. a. Torontos. Keskhariduse omandanud Lawrence Park Collegiate Institute'is. Lõpetas Quelphi Ülikooli 1980. a. kevadel BSc. kraadiga mikrobioloogia alal. Akadeemiliselt kuulub Korp! Amicitia'sse.

ANA TAMPÕLD
Sündinud Torontos 20. juulil 1952. a. Lõpetanud Don Mills Collegiate Institute'i ja Neuchatel Junior College'i Shveitsis. 1977. aastal lõpetas University of Toronto Bachelor of Arts (Honours History). Lõpetas sama ülikooli 1980. a. kevadel Master of Library Science kraadiga (Honours) Beta Phi Mu aunimetusega. Töötab omal alal Nova Scotia pangas. Akadeemiliselt kuulub Korp! Amicitia'sse.

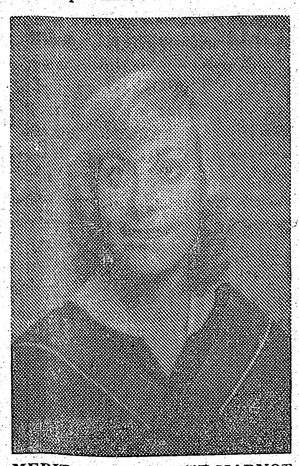

MERIT KAI VAHEMÄE-MARNOT
Sündinud 1955. aastal Torontos. Keskhariduse omandanud Downsview Secondary School'is. Lõpetas University of Waterloo 1979. aastal, saavutades Bachelor of Science kraadi. 1980. a. kevadel lõpetas University of Toronto Bachelor of Education kraadiga (Science ja Computer Science'i alal). Jätkab õpinguid Toronto Ülikooli hambaarsti teaduskonnas. Akadeemiliselt kuulub Korp! Amicitia'sse.

Kolmveerand sajandit...

(Algus lk. 2)

Tapetuid ja haavatuid on väga palju. Linnavalitsus avaldab sügavat hukkamõistmist selle tegevuseta oleku kohta, mis neljateistkümnendal skp. juhtunud sündmusi laskis elusse tulla, niisama ka kuueteistkümnendal sündinud kurbade juhtumiste kohta; ühtlasi heidab linna omavalitsus kõiksuguse vastutuse oma pealt ära. Linna elanikkude seas valitseb lõpmata põnev ärevus. Linnapea E.G. Hiatsintov.

6. Nendele perekondadele ja inimestele, kes 16. okt. politsei ja sõjaväe kuritöölise tegevuse all kannatasivad, 5000 rbl. abiandmiseks määrata, kuna viimane summa komiteele, mis töölistele valitud vanematest linnavolikogu valitud liikmetest koos seisab, ära antakse, kes ta kannatajate ja nende perekondade vahel ära jagab. Need nimed, kes abi saavad, ja need abisummad, mis neile antakse, avaldatakse üleüldiseks teada-andmiseks kõikides ajalehtedes.

7. Neid määrusid ära trükkida ning kõikidele teada-andmiseks igasuguste abinõudega laiale lautada." E.G. Hiatsintov

Tallinnas, 18. oktobril 1905.

Linnavolikogu uued sammud

18. oktoobril pidas linnavolikogu jälle erakorralise koosoleku, mis sellega algas, et linnapea Kõigekõrgema manifesti ette luges, rahvale uute õiguste ja vabaduste saamiseks õnne soovis ja kõiki ühiselt tulurikkale tööle üles kutsus. Linnapea sõnad võeti koosolijate poolt elava vaimustusega vastu. Selle peale tehti ühel häälel otsuseks: saadud manifest tuhandeis eksemplarides trükkida ja tasuta rahva hulgas levitada, avaldada tänu neile kelle abiga seaduslik kord on jälle maksma pandud, kõigi nende mälestuseks püsti tõusta, kes seadusliku korra sisseseadmise eest võideldes ohvritena on langenud;

1905. a. 17. okt. sellega mälestada, et selle koha peale, kus Tallinna elanikud 16. okt. surma said, mälestussammas püstitakse, mille heaks raha kogumine terves Eestimaa kubermangus ette võetakse

siseministrile tuleb palvekiri saata, et kohtu poolt viibimata tehakse kõige valjum järeluurimine nende isikute kohta, kes selles hulgaviisi tapmises süüdi on; rahvale tuleb üleskutse avaldada rahu ja korra säilitamiseks, et selgeks teha kes selles tapmises süüdi on; tuleb paluda politsei allutamist linnavalitsusele; linnaameti juurde otsustati sisse seada ajutine nõukogu, kes nende inimestele maksuta nõu annab, kes 16. okt. 1905. a. Uuel turul valitsuse tegevuse all kannatasid ja viimaseks tuleb paluda, et kõik poliitilised vangid vabastatakse.

Tallinna börsikomitee pani kannatanud perekondade heaks korjanduse käima, mis 8000 rubla kokku tõi.

Surnute ja haavatute nimesid

18. oktoobril ilmus „Teatajas" haavatute ja surmasaanute nimekiri, kus osaliselt toodi teadaolevad surnud ja haavatud. Surnult on priihospitalisse viidud: Elias Tuberg, Aleksander Erlep, Mart Limberg, Karl Mill, Hindrek Nuia, Johannes Ansmid, Rudolf Karu, Rudolf Roos, Jakob Preidorf, Priidik Trummel, Tõnis Varem, Jaan Terik, Gustav Stolzen, August Arno, Leena Busch, Otto Urma, Mihkel Mammik, Alfred Romberg, Alfred Banert, Anton Tikker, Aleksander Schmidt, Evald Neumann, Sahar Holkin, Jeremei Sakkol, Jaan Kroll, Johannes Kamp ja neli tundmata isikut.

Tornimäele viidi selsamal ajal 4 surnut, kellest ühe ainsa nimi oli esialgul teada — Jakob Orav. Teised on omaste poolt ära viidud. Haiglas surid kuni 18. oktoobri pärastlõunani: Salomon Berkovits, August Küinamägi, Aleksander Saast, August Koormann, Aleksander Pritsu, Robert Vild, Johannes Jalakas, Jaak Nikker, Tõnu Keba, Eduard Pessa, Minna Vahtrik, Karl Kerjam, Johan Peterson, Hans Käsper, Aleksander Nülk, Priidu Vidra, Julius Palmkron, Johannes Schmidt, Rudolf Matsar, Ferdinand Watsem, Jaan Beekmann,, T. Kask, Jakob Untenberg, Jaan Mära, Karl Orufeld.

Peale selle oli priihospitalis raskesti haavatuina 34 inimest ja Greiffenhageni kliinikus 18 haavatut. Mõned haiged olid veel diakonisside haiglasse viidud.

Tallinna linnavolikogu otsustavad sammud säästsid linna hilisemaist veresaunadest, mis karistussalgad maakohtades toime panid.

Katsed selles aga mingisugust kommunistide ülestõusu näha, nagu kommunistlikes ajalooraamatuis kirjeldatakse, on ajalooga omavolitsemine, aga see on selle süsteemi omapära.

Võib siiski olla, et need rüüstajad olid kommunistide hulka kuulujad.

Tallinna veresaun jättis hirmutunde inimestesse. Monument Tallinna turul rääkis sellest sündmuses hukkunuist, kus venelased armutult oma verehimu eestlaste kallal rahuldasid.

VABA EESTLANE

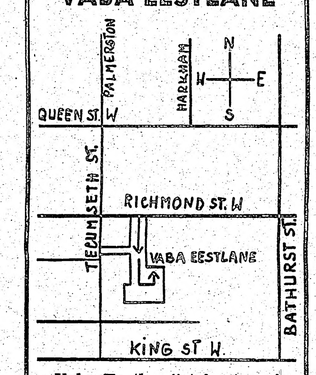

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-9495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont. M2M 1Z7
Telefon 223-0080

Kahekümne aasta eest alustasid Stokholmi Eesti algkoolis õpinguid klassikaaslastena Andres Käärik, Anne Ignats ja Peeter Luksep. Nüüd on neist esimene Stokholmi linnanõukogu sekretäri abi ja ühe parteigrupi komisjonimaterjalide eeltöötleja, teine on maanõuniku poliitiline sekretär ja kolmas Stokholmi linnavolinik ja parteigrupi sekretär.

Czeslaw Milosz - tänavune Nobeli laureaat

Tänavuse Nobeli kirjandusauhinna otsustas Rootsi akadeemia anda üldsusele vähetuntud, aga tõsiste luulesõprade poolt väga imetletud poola rahvusest eksiilluuletajale Czeslaw Milosz'ile, kes viimased paarkümmend aastat on elanud Ameerika Ühendriikides. Kuna C. Milosz on sündinud tsaariaegse (ja ka nüüdse) Leedu pealinnas Vilniuses, siis peavad ka leedulased teda omaks.

C. Milosz sündis 30. juunil 1911 Vilniuses, kuid veetis oma lapsepõlveaastad Venemaal, kus ta isa oli tsiviilinsener. Pärast I maailmasõda pöördus ta kodulinna, mis oli leedulaste meelepahaks saanud Poola territooriumiks ja on nüüdseks Leedu pealinnaks. Ta käis kohalikus keskkoolis ja ülikoolis.

Vilniusel oli sellal teatud „ajalooline süütus" nagu ta kohta oma mälestusis iseloomustab.

See oli maa metsade, järvede ja jõgedega puuderikkais orgudes ja nagu ta ühes oma luuletuses märgib „kus ükski ei unistanud massmõrvadest ja massküüditamisist".

Sõja hävitustööd Kesk-Euroopas nägi luuletaja juba ette oma esimeses luuletuskogus, mis ilmus kui ta oli 21-aastane, „Luuletused külmunud ajast". 1930-ndail aastail ta oli kirjanike grupi juht, keda nimetati „katastrofistideks" ja ta luulet iseloomustas ta oma väljenduse kohaselt „cassandralik prohvetlikkus".

Ajalugu täitis väga kiiresti need ennustused. Poola rahvas lõhestati kaheks, sõjahävingus järgnesid ühed kannatused teistele ja luuletaja tundis, et ta generatsioon on kadunud.

Vaatamata sellele süngele väljavaatele sai temast II maailmasõja ajal vabadusvõitleja, olles Varssavi linna hävingu tunnistajaks,

kus traagilised sündmused olid tugevamad ettekujutluslikkusest. Kuid visioon lootusest jääb siiski ta luules domineerivaks.

Pärast sõda ta astub Poola diplomaatilisse teenistusse, olles kultuuratasheeks Washingtonis ja hiljem Pariisis. Kui sõja järel näis sotsialism Poolas ainsa päästeteena hävingust välja tulnud rahvale ja eksiili minek tähendas steriilsust ja tegevusetust, siis tutvumisel sotsialistliku realismiga, mis pidi ainult revolutsiooni ideesid teenima, oli Miloszile vastuvõtmatu.

Ja 1957. a. alul ta küsis poliitilist asüüli Prantsusmaal, olles veendunult valmis uut usku tagasi lükkama, kui ta pidas kõne Congress for Cultural Freedom foorumil,

kirjeldas kirjaniku olukorda sotsialismimaadel, kus valitsus dikteeris loovat tööd, mille praktiseerimine on valel alusel.

Pärast mõneaegset Pariisis olemist, jõudis Milosz 1960. aastal Ameerika Ühendriikidesse ja kümme aastat hiljem sai kodanikuõigused. Ta on olnud viimased 20 aastat slaavi keelte lektoriks Kalifornia ülikoolis Berkeleys, kus ta elab koos perekonnaga.

Vaatamata eksiilis oleku raskeile oludele Milosz on võinud leida omale suhteliselt laialdase kuulajaskonna. Tema töödest on ilmunud inglise keeles „The Captive Mind", essee poliitikast ja ühiskonnast kommunismi all,

„Seizure of Power" (1955) võitis Euroopa kirjandusliku auhinna.

1973. a. ilmus „Selected Poems" ja eeloleval aastal on ilmumisel uus kogu luulet ja romaan „The Valley of Issa", kus ta kirjeldab Ida-Euroopas elatud lapsepõlve.

Tema tööd ei saanud pärast eksiiliminekut enam Poolas ilmuda. Nobeli auhinnaga vääristamise järel on lootusi, et Poola kirjastajad võivad rohkem ka Miloszi töid välja anda. Kuid ebakindlus on alles, isegi uudis Nobeli auhinna määramisest tuli enne neli tundi kinni hoida, kui saadi avaldamiseks luba. Poolakad tunnevad ta töid siiski põrandaaluste kirjastuste kaudu. Kolm aastat tagasi põrandaalune kirjastus „Nowa" hakkas välja andma seitsmeköitelist seeriat tema luulest ja proosast.

Rootsi akadeemia märkis oma motivatsioonis, et Miloszi töid võib täielikult hinnata ainult see, kes võib neid lugeda poola keeles,

kuid see väide ei ole paikapidav, sest ta luuletused ingliskeelseis tõlkeis jätavad väga mõjuka pildi ta luuletajaisiksusest ja ta loovast maailmast.

Tema kriitilisi töid on ilmunud ajakirjas WLT, kes paar aastat tagasi avaldas tema erinumbri, kui tema loomingut auhinnati 1978. a. Neustadt auhinnaga, ning kus teda tutvustas tema kandidatuuri esitaja J. Brosky: „Milosz on üks suurimaist poeetidest meie ajal, võib-olla suurim". Nobeli auhind kinnitab kaks aastat varem tehtud vääristamist.

HO

Ilona Laamani haigestumised

Ilona Laaman, üks üsna kerge haigus. Maarjamaa, Toronto 1980. 88 lk.

Ilona Laaman ütleb ühes oma luuletuses, et „liig keerukas on tõesti inimene, luuletaja tema valemisse sulgemiseks". Selle skeptilise tõdemisega ongi mingi dualism ta uues luuletuskogus „Üks üsna kerge haigus". Samas luuletuses („Desorienteeritud luuletaja") on veel teinegi võti ta luuletajaisiksusele ja loomingule lähenemiseks kui ta küsib: miks õnn on kidakeelne? Lühilauselist hakitud mõttekäiku võiks siduda kidakeelsusega, mis tingiks mingisuguse õnnetunde, loojavaimustuse, vaatamata selle pealispinnalisele kahtluskoele.

Ilona Laamanil on meie luules omapalgelisus, osalt protestimõtteline reageerimine üldiste küsimuste vaatlemisel. Lahendusi ta ei anna, kuigi mõned luuletused mänglevad loogikavormelitega ja tulemus peaks olema õiguspärane. Mis siiski üllatavalt esile tuleb, on ta elutarkus, teravapilguline nägemisvõime ja hinnangud ilminguile ja nähtusile, mis on elu. Inimese olemuse on ta täpsustanud — see on haigus. Ja nii edasi minnes ja ta luulesse süvenedes hargnebki toredaid formuleeringuid, puäntlikke järeldusi selle „haiguse" mitmekülgsusele.

Inimhaigusi ravitakse tilkade, pillide ja usuraviga. Laamanil on need „tilgad ja pillid" sageli sapiselt satiirilised ja ta ise trotsiv nende ravivõime vastu. Ka usuravi osas on ta irooniline, sest et ta taeva poolt reedeti („Kaardid"), või on tõesti kogu maailma segipaisatud olukorras põhjuseks, et „Jumal streigib / taotleb palgakõrgendust / vaba laupäeva" ja järelikult on maailma saatus kuradi kätes.

Hoopis tähelepandavalt ulatuslik ja tunnetetihe on ta suhe kodumaaga. See on uut laadi isamaaluule, kus tunded oma antipoodsuses esinevad. Ühelt poolt palve, teiselt poolt terav iroonia kommunistliku usutunnistuse, selle jumalate ja prohvetite vastu. Selles on mingi võitlejaslik pinge ja side, sest ka temal on koht „ajaloos / kus vabadus suri („Minu kohad"), mispärast ta peabki käima nüüd plakatiga EESTI EESTLASTELE! Kuid selliselt protestides lastakse ta luulesõidul Tallinna lennuväljal maha ja nüüd kasvab haual seni „tundmatu lill sini-must-valguke".

Nii vormib ta oma eriti lühilauselistesse värssidesse mõtte lakoonilise löövusega, mängib mõttekujunduse äkiliste ootamatustega, toob üllatusliku puändi otse lahenduseks vormuvasse mõttesse. Igas luuletuses on midagi ootamatut, mida võib avastada ja leida ning mis peabki omane olema heale luulele, et see lugejat mitmekülgselt reageerima sunniks, teda ennastki paneb maailma nägema nendesamade silmadega ja mõistlikkuse katte alla peidetud tunnetega, mis polegi vibratsioonid, vaid hoopis maailmaelule kaasaelavad reageerimised. Need on uute ohtude kartusel maailmavalu registreerivad ja nõuavad rahustuseks suhkruvett jooma. Sellisesse Ilona Laamani luulemaailma minek on kaasahaaravalt kütkestav.

Hannes Oja

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 25. novembril 1980 — Tuesday, November 25, 1980

Täna on juttu

KIREV MAAILM Venetsueela usub oma tõrvaõlisse

Riigistatud õlikompaniid tulutoovad majanduselus

Paar aastat tagasi Venetsueelas tehtud uus õliavastus, Orinoco määratu suur õliväli, on veelgi arvestusalune. Orinoco õli on koostiselt raske tõrvaõli, mille puhastamine nõuab miljardite dollarite investeerimist. Venetsueela õliministeerium usub siiski, et praeguste õlihindade ja järjest suureneva nõudmise juures on selle kasutamisele võtminé ka uute hindade juures üsna varsti tasuv.

Orinoco õlivööndis arvestatakse leiduvat õli 750 miljardit vaati. See on alles ettevaatlik arvestus. On olemas ka teisi arvestusi, kus need varud hinnatakse kaks kuni kolm korda suuremaks, nagu seletab riikliku õlikompanii Petroles de Venezuela (Petroven) peadirektor Giacopenni Zarraga.

Kui Venetsueela 1976. a. jaanuaris natsionaliseeris välismaised õlikompaniid,

võttis Petroven kogu õlitööstuse oma hoole alla. 1979. a. oli Petroveni poolt riigile toodetav tulu 39 miljardit bolivari

(ca 7 miljardi dollarit). Riigi eksportidst hõlmab õli umbes 95%.

Orinoco alade hiigelsuure õlileiu halvemal poolel on siiski asjaolu, et küsimuses on eriti raske õlisort, piirkonda ei nimetata ka põhjuseta Orinoco tõrvavööndiks, mille kasutuskõlblikuks tegemine ja puhastamine nõuab miljardite dollarite investeerimist uueks tehnoloogiaks.

On arvestatud, et kui on suudetud vastav tehnoloogia välja arendada, võiks Venetsueela muuta kasutuskõlblikuks 500 miljardi vaati Orinoco õlivarudest. Selle määra saavutamine on siiski ebakindel.

Zarraga ütleb, et Venetsueela arvestab, et aastast 1986 alates Orinoco alalt saadakse päeviti õli 125.000 vaati. See on kallis ja investeeringud suured.

Kui aga siiski võetakse arvesse hinnatõus ja pidev õli nõudmine, arvestades sellejuures pidevat ebakindlust Kesk-Ida õlimaadega, siis pole kahtlustki selles, et õli kasutamiskõlblikuks tegemine on majanduslikult ometi tasuv pikemas ajavahemikus.

Kui võetakse arvesse ettevaatlikumadki arvestused, leidub Orinocos rohkem õli kui muudes OPEC-maades kokku. Venetsueela on siiski viimastel aastatel organiseerinud oma õlipoliitika, mis näeb ette kergemini kasutatavate õlivarude, mida arvestatakse 30 miljardile vaadile, säästmist ja kaitsmist. Viimases mõttes on Venetsueela kahandanud nii toodangu suurust kui eksporti, mis on olnud kahe miljoni vaadi ümber päevas.

Selletõttu Venetsueela arvestab, **et tal ei ole mingit ruttu Orinoco õlialade kasutamisele võtmisega.** Teiselt poolt peetakse silmas, et õli hind ei vähendataks. Venetsueela õlist läheb 80% USA turule.

Venetsueela õlitööstus algas juba 1920. aastal. Enne 1970-ndat aastat oli ta mitu aastat suurim õliekspordija maailmas. 1971. a. alates on aga jäänud kolmandale kohale.

Selle põhjustajaks on valitsuse õlisäästmise poliitika ning teiselt poolt on toodangu vähenemine seotud olnud põhjusega, et mitmel aastal ei leitud uusi õlivälju.

Praegu säästetakse kerget õli ja riik on alustanud laiaulatuslikke uurimusi ning proovipuurimisi nii maal kui merel,

et leida lisa just kergemini kasutatavale õlile.

Ometi on valitsus kui ka õlispetsialistid nõustunud sellega, et tulevikus pannakse pearõhk raskemale õlile, mille osa on praeguste arvestuste kohaselt 65%. Venetsueela on alustanud ka uuemaaegsemate puhastusvahendite kasutamisega, mis annavad paremaid tulemusi.

Suur osa õlist saadud tuludest on paigutatud tööstusisse, millega tahetakse vähendada riigi olenevust õlist.

Neist on suurim hiigel teraskompleksi ehitamine Giudad Guyanasse riigi lõunaossa.

Ka on tehtud palju investeeringuid kaevandusisse.

Hiidlaste Seltsi mardipeol esinesid Kai Kääridi tantsustuudio tütarlapsed. Pildil egiptlannade kostüümides tantsitarid oma stuudio juhatajaga. Esireas vasakult Ava Kiilaspea, Merike Toomes, Ene Kirsipuu, seisavad Eve Lilleorg, Kai Käärid ja Silvia Birk. Foto: Vaba Eestlane

Kardetakse sõja kontrolli alt vabanemist

BEIRUT — Pärsia lahe sõda alustas oma kestvuse kolmandat kuud ja mida pikemaks see venib, seda rohkem kardavad araabia diplomaadid selle laienemist ja ohtlikumaks muutuvat.

Ajatollah Khomeini on Iraagi rünnaku kuulutanud oma pühaks sõjaks ja ütleb, et see peab viima jumalata Bagdadi rezhiimi kukutamisele. Kuid ka vastaspool ei nõua vähem, Iraagi president Saddam Hussein loodab, et suudab Iraani hävitada. Traditsioonilise kesk-ida kõnekäänu kohaselt on iga sõda kuulutatud pühaks ristisõjaks.

Mõlemad riigid pole siiski lahinguväljal märgatavat edu saavutanud. Iraagi 150.000-meheline sõjavägi on teadete kohaselt praegu rünnakul,

aga vaatamata sõjaväe arvulisele kahekordusele sõja algusest alates, pole see suhtelist edu põhjustanud.

Iraanlased, vaatamata oma uhkustamisele vastupanust, ja oma vägevaile kõnedele, on praegu ka kaotajate poolel. Mõlemad pooled tahaksid meeleldi sõda lõpetada, aga pole selleks lihtsalt võimelised; hoopis vastupidi, nad on sunnitud oma sõjategevust laiendama.

Arvatakse siiski, et Iraan pole huvitatud sõda laiendama teiste araabiamaade ründamisega. Diplomaatlikest ringkondadest on kuuldud, et Khomeini on väga hästi teadlik oma isoleeritud asendist praeguses maailmas ja põhjusist, miks sõda üldse alustati. Nii Iraagis kui ka Iraanis võivad tekkida minoriteetide vabastusliikumised, mis tegelikult töötavad vastase poole kasuks sõjategevuses. Iraak võib teatavaks teha Arabistani riigi asutamise tema sõjaväe poolt seni okupeeritud alal, kuigi enamus kohalikke araablasi on sealt piirkonnast lahkunud. Samuti on Iraanil oma rahutuste pesad.

Sõda on laienenud kitsast kahe riigi vahelisest konfliktist Shatt al Arab valitsemisõiguse pärast, suuremaks sõjakäiguks.

Sõda on nüüd kahe mehe vaheline konflikt, kes vihkavad teineteist nende erinevate poliitiliste süsteemide, usuliste ja ilmlike põhimõtete pärast. Võib tõesti öelda, et vähemadt Khomeini poolel on see tõeline ususõda.

Uusi lubadusi ameerika pantvangide vabastamiseks

TEHERAN — Üllatuseks kogu maailmale oli Iraani valitsuse televisioonisaade, kus peaminister Rajai pressikonverentsil tehti teatavaks, et kui Ameerika valitsus Iraani ultimatiivse neljapunktilise tingimustega nõustuks, võiksid pantvangid päevapealt vabaks saada. USA vastust Iraani tingimustele pole seni täies ulatuses avaldatud, kuid selles on vist „lahtisi otsi", mistõttu Iraani peaminister lubas küsida täiendavat selgitust eriti shahhi varanduse osas. Iraanlased on siiski öelnud, et ameeriklased olevat nõustunud nelja Iraani poolt etteseatud tingimusega ja nüüd oleneb vangide vabastamine sellest millise tõsidusega ameeriklased koostööd võtavad. Senised narrimised on tekitanud umbusalduse ka optimistlikemate ameeriklaste hulgas ja otsest koostööd pole Iraani ja USA vahel olnud pärast USA diplomaatide pantvangi võtmist. Neid ülesandeid täidab praegu Alzhiiri saatkond.

Sõda jäi mudasse peatuma

TEHERAN — Iraan teatas möödunud reedel, et nad on murdnud läbi kuu aega piiratud olnud Iraani peamisest õlilinnast Abadanist. Mujal rindel Iraani lennukid ründasid kuut Iraagi linna ja Iraak väidab, et kaheksa lennukit lasti alla. Sõjapiirkonda on jõudnud esimesed rasked talvevihmad, mis on muutnud pooleldi kõrbeala põhjapoolse sektori 480 km pikkusel frondil mudamereks, mis on aeglustanud sõjategevust maapinnal.

Bagdadist on teatatud, et Iraani ja Iraagi vahel peetakse praegu ägedaid lahinguid Susanardi linna pärast, mis on 30 km Iraani territooriumil Ahwanzi tee ääres. Linn on olnud sõja esimesest nädalast alates Iraagi tankide ja kahurväe poolt piiratud. Iraagi teatel on 217 iraanlast surma saanud, mis on sõjakäigu jooksul üks ohvriterikkamaid. Ka Teherani raadio on nimetanud praegusi sõjapäevi tegevusrikkamaiks senises sõjakäigus ja nimetab, et viimases lahingus olevat üle 100 iraaklase surma saanud.

Hiina „nelja gängi" protsess algas

PEKING — Hiinas algas kauaoodatud „nelja gängi" protsess, kus üheks süüdistatuks on Jiang Qing, endise diktaatori Mao Tse-tungi lesk ja „nelja gängi" juht. Teda süüdistatakse mässukatse organiseerimisel ja 37.000 inimese mõrvamises nn. „kultuurirevolutsiooni" ajal. Süüdistuse vastuvõtmisel ütles Jiang Qing, et tema on süütu ja tema praegused süüdistatavad ei ole ustavad Mao järglased.

USA süüdistas venelasi LRO-s

LRO, New York — USA saadik Liitunud Rahvaste Organisatsioonis Donald McHenry ütles oma sõnavõtus LRO assemblis, et N. Liidu invasioon Afganistanisse on rahvusvahelise seaduse ja LRO põhikirja vägivaldne rikkumine. McHenry mainis, et N. Liit on tapnud afgaanide juhid ja teostanud vägivaldset terrorit afgaani rahva vastu.

Sündmuste kalender

Neljapäeval, 27. novembril kell 8 õ. Eesti Majas T.E. Aianduslubi loenguõhtu, kõneleb agr. J. Oinus „Edusamme ja ebaõnnestumisi inimtoidu produtseerimisel".

Reedel, 28., laupäeval, 29. ja pühapäeval, 30. novembril Eesti Majas Arville Pusträm-Uusi kunstinäitus.

Pühapäeval, 30. novembril kell 6 p.l. Vana Andrese kirikus I advent kontsert-jumalateenistus.

Laupäeval, 29. novembril kell 7 õ. Eesti Majas T.E.V.Ü. Eesti Vabadussõja alguse tähistamine.

Teisipäeval, 2. detsembril kell 7.30 õ. Tartu College'is Tartu ülikooli aastapäeva tähistamise aktus, kõne prof. A. Võõbuselt.

Neljapäeval, 4. detsembril kell 2.30 p.l. Eesti Majas Eesti Pensionäride Klubi tervisvõimlemisringi ja naislaulukoori ühine pärastlõuna kohvi.

7. detsembril kell 3.30 p.l. Hart House'i Great Hall'is Tiina Mitt'i klaverikontsert.

Kinkige sünnipäevaks „VABA EESTLANE"

Keegi ootab

Kirjavahetus kahe naaberriigi juhtide vahel

Helsingi, 19. 1. 1972
Teie Kõrgus
NSVL Ministrite Nõukogu
Härra Esimees
Aleksei Kossõgin
Moskva

Täna veedetava Heiki-päeva puhul palun Teid vastu võtta minu ja kogu Soome rahva poolt Teile ja Teie kaudu kogu Teie maale austavaimad tervitused.

Urho Kekkonen
Soome Vabariigi President

☆

Moskva, 19. 1. 1972
Teie Kõrgus
Soome Vabariigi
Härra President
Urho Kekkonen
Helsinki

Minu enda ja minu maa poolt tänan Teid sõbralike sõnade eest. Arenegu ja tugevnegu meie maade vahelised sõbralikud ja usaldavad suhted siiras vaimus nagu seni on olnud.

Aleksei Kossõgin
NSVL Ministrite Nõukogu Esimees

☆

NSVL Ministrite Nõukogu Esimees Aleksei Kossõgin

Palun täpsustamist. Mis vaimus?

Urho Kekkonen
President

☆

President Urho Kekkonen

Ma juba ütlesin, mis seesugune täpsustamine on.

Aleksei Kossõgin

☆

Aleksei Kossõgin

Kas sa ütlesid. Või unustas Jakobson. Ära pagan katsu nüüd end sellest lahti keerutada.

Urho Kekkonen

☆

Urho Kekkonen

Mina ei keeruta kuhugi. Kui välisministeeriumi puupead keerutavad end naerualusteks ja sina hakkad mind süüdistama. Siin on muidki muresid.

A. Kossõgin

☆

A. Kossõgin

On, on, küll nüüd seletusigi on. Aga need Pravda jutud, et julgeoleku konverentsi ei peetagi Helsingis. Kas teil pole lõhnagi tunda sellest, millest lehed seal kirjutavad. Häh?

U. Kekkonen

☆

U. Kekkonen

Kuule vanamees. Ise oled rääkinud, et leiutasid kogu julgeoleku-konverentsi Tamminiemel hommikul söögilauas koos Jakobsoniga. Kas teil seal Soomes ei õpetata seda, et süües tuleb suu viisakalt kinni pidada. Ja pea.

Kossõgin

☆

Kossõgin/Moskva

Kosõ hei, mina leiutan julgeolekukonverentse seal, kus lusti on. Mina olen iseseisva riigi president ega siin pole teistel oma nokaga koputamist.

Kekkonen

☆

Kekkonen/Helsingi

Nüüd Urkki juba aitab. Mis sul on kaebamist, tule siia kui julged.

A. K.

☆

Tema kõrgeausus
NSVL Ministrite Nõukogu
Härra Esimees
Aleksei Kossõgin
Moskva

Olen suure meeleheaga võtnud vastu teie kutse külaskäiguks Teie maale. Arendagu ja tugevdagu see reis meie maade vahelisi sõbralikke ja usaldatavaid suhteid siiras vaimus nagu senini on olnud.

Urho Kekkonen
Soome Vabariigi President

☆

Märkus: Bisquit on tänapäeva Soome üks hinnatumaid vestekirjanikke, kes eriti poliitilisel pinnal on terav ja salvav. Ülaltoodud näide on ilmekas Soome ja N. Liidu vahelise sõpruse arengulugu, mis viimase kirjaga alustab uut ringkäigu. Nimetatud Jakobson oli Soome suursaadik Moskvas, Tamminiemi presidendi suvekodu asukoht.

Toimetus

Soome president Kekkonen oma viiendal N. Liidu külaskäigul

HELSINGI — Soome president Urho Kekkonen reisis novembri alul oma viiendale ametlikule ja kolmekümnendale mitteametlikule külaskäigule N. Liitu. Seekordse reisi ametlik osa kestis kaks päeva Moskvas, mille jooksul oli ettenähtud nõupidamine majandusküsimusis ja allakirjutamine Kostamusprojekti laiendamisse puutuvale kokkuleppele. Nädalapikkuse külaskäigu viis viimast päeva veetis Kekkonen Kaspia mere rannal.

BERN — Soomlase Pertti Ahose film „Pauliina-äiti" sai pronksmedali amatöörfilmide aastasel Unica maailmameistrivõistlusel. Võistlustest võttis osa ligi sadakakskümmed filmi mitmelt poolt maailmas. Võistlus peeti Badenis. Ahose film võitis veel eriauhinna naise iseloomu ja probleeme käsitleva filmina. Sama filmi on auhinnatud ka juba varem Soomes, kus see sai n.n. Jussi-aukirja.

PEKING — Hiina asjatundjad on alustanud visade kuulduste kontrollimist, mille kohaselt kahemeetriline karvane metsinimene oli liikunu Hiina keskosas asetseva Hubein provintsis. Mõned kohalikud elanikud räägivad, et nad olid näinud „ahvinimest". Silmnäoliste inimeste tunnistajate teadetel on uurijad ka leidnud metsinimese asukohast karvu ja väljaheiteid. Kohalikes rahvajuttudes on metsinimene liikunud aegade jooksul ja juba ühest provintsist leitud muinashauast saadud küünlajalal on pilt karvasest hiiglasest. Uurijail pole siiski seni õnnestunud metsinimest kohata.

STOKHOLM — Prippsi õlletehased Rootsis on sõlminud lepingu, mille alusel hakatakse rootsi õlut eksporteerima Shotimaale. Sealt omakorda levitatakse keskkangusega tüübist õlu keelekastet hotellidesse ja klubidesse üle kogu Suurbritannia. Esimesel aastal kavatsetakse müüa neli miljonit liitrit. õlu pannakse pudelitesse Shotimaal ja kannab nime „Pripp's Kalback". Vihjatakse Kallebäcki allikale Göteborgis, mille veest õlut valmistatakse. Prippsi esindajad ütlevad, et muidugi on õlleriigis Inglismaal raske saavutada mingit suuremat edu, kuid miks mitte proovida. Ka USA-s on Pripps hakanud müüma ühte oma toodetest, nimelt spordijooki „Pripp's Pluss". Seda toodetakse pulbrina Rootsis ja müüakse Ameerikas ülikoolides ja spordihallides. Võib juurde lisada, et Rootsis müüb Pripps 500 miljonit liitrit õlut aastas.

LONDON — Üks truu naine liimis end vanglas oleva mehe külge Birminghamis nii tugevasti, et vajati kirurgi abi paari teineteisest eraldamiseks. Naine oli tulnud meest vanglasse vaatama. Kui paar teineteist kaisutas, valas naine mehe käed üle kiiresti kuivava tööstusliimiga, mida kasutatakse ehitustöödel. Ta teretas meest kättpidi ja jäi samas ka mehe külge kinni. Nii mees, naine ja mehe teisest käest tugevasti kinni hoidev valvur viidi lähedal olevasse haiglasse, kus nende üksteisest lahku „opereerimine" nõudis mitu tundi. Abielupaari nime ei avaldatud, mees viidi vanglasse tagasi, kuid naise vastu ei tõstetud süüdistust.

STOKHOLM — Stokholmis varastatakse praegu aastas umbes 10.000 auto stereomängijat ja 20.000 ehet ning sama palju hõbeesemeid. Enamik autodesse ja korteritesse sissemurdjaid on narkomaanid, kes saavad varguste vastuvõtjailt ainult ca 15% esemete väärtusest. Praegu on politsei hakanud uurima, kuidas see suur varastatud esemete hulk jälle jõuab legaalsele turule. Kõik see kraam maksab mitukümmend miljonit Rootsi krooni.

PHOENIX — Paljastatud rind naisel ei ole enam „privaatne kehaosa", mida avalikus kohas ei tohi näidata. Seesuguse otsuse tegi Arizona osariigi ülemkohus. Seega politsei ei saa enam teha Arizonas naistele protokolli, kui nad lähevad restorani, turupoodi või ka kirikusse paljaste rindadega.

NEW YORK — Tasku-kirjutusmasina on leiutanud Chicago firma Sharp Electronics. See on tegelikult kirjutusmasina ja kalkulaatori kombinatsioon. Selle suurus on 8 tolli x 3¾ tolli x 1¼ tolli ning see teeb ka koopiaid, milleks tuleb ainult nupule vajutada. Hind on $124.95. Kirjutusmasina nimi on Memowriter.